

บทที่ 6

กระบวนการประชาสังคม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการประชาสังคม ซึ่งหมายถึงวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน กล่าวตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และค้นพบเพิ่มเติมภายหลังเมื่อได้เข้าไปเก็บข้อมูลภายในชุมชน ซึ่งพอสรุปได้ว่ากระบวนการประชาสังคมในชุมชนคีรีวงมีขั้นตอนคือ มีการรวมกลุ่มของกลุ่มคนในชุมชน ทำการรวมตัวกันอย่างหลากหลาย เนื่องจากมีความต้องการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีความเป็นธรรมชาติในการรวมกลุ่ม ปราศจากการจัดตั้งจากรัฐ เป็นความต้องการที่มาจากชาวบ้านจริงๆ และในการจัดการแก้ปัญหาได้นั้น ชาวบ้านต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อแสวงหาวิธีหรือหนทางการแก้ไขปัญหาของคีรีวง เป็นเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงหรืออาจเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนอื่น โดยผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำไปปฏิบัติจริง และการติดต่อสื่อสาร ผ่านเครือข่ายหรือกลไกที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีช่องทางในการส่งข่าวสาร รวมถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งความสำเร็จตามที่ชุมชนได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่หลักคือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การควบคุม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง ถือเป็นกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นในยุคแรกของประเทศไทยตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน และถือเป็นการรวมกลุ่มที่มีโครงสร้างอย่างชัดเจนเป็นกลุ่มแรกของชุมชนคีรีวง นายประจวบ ธรรมวิจิตร (สัมภาษณ์), 28 มกราคม 2547 ประธานคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง อายุ 46 ปี นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพหลักคือทำสวนผลไม้ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนลานสกาประชาสรรค์ ประวัติการทำงานชุมชน ปี พ.ศ. 2536 ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม ปี พ.ศ. 2537 ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลกิโลน และดำรงตำแหน่งประธานองค์การบริหารส่วนตำบลกิโลน 2 สมัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มออมทรัพย์ เล่าว่าคีรีวงเป็นหมู่บ้านเล็กๆ เป็นหมู่บ้านหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้มี

วิวัฒนาการ สืบทอดมาหลายชั่วอายุคนก่อนจะมีสภาพเป็นชุมชนปัจจุบัน และชุมชนได้มีประวัติ การต่อสู้ที่ยาวนาน เพื่อสร้างชุมชนตามวิถีทางของตนเอง แม้จะมีระบบกระบวนการมากมายที่เข้า มามีอิทธิพลชีวิตดั้งเดิมของชุมชน แต่สมาชิกในชุมชนได้ใช้วิธีการต่างๆมากมายเพื่อต่อสู้ดิ้นรนตั้ง แต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เชื่อว่าชุมชนจะปฏิเสธระบบกระบวนการและวัฒนธรรมใหม่ๆเสียทั้งหมด และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพชุมชนได้เช่นกัน การรวมกลุ่มออมทรัพย์เป็นทางออกอีกทางหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความต้องการของสมาชิกในชุมชน เพื่อคลี่คลายปัญหาความเดือดร้อนทางการเงิน เปรียบเสมือนธนาคารของหมู่บ้าน การบริหารการจัดการก็อาศัยระบบคุณธรรมเข้าไปใช้ คงไม่ใช่ วิธีการใดๆ ฝีมือและเทคนิค แต่ความศรัทธา ความเชื่อมั่น ในการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และด้วย พลังความคิดภูมิปัญญา

ในปี พ.ศ. 2513 มีหน่วยงานของกรมการพัฒนาชุมชน เข้ามาพัฒนาและฝึกอาชีพ และให้ข้อมูลในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และในปี พ.ศ. 2518 ผู้นำชาวจังหวัดได้แก่ นายฝาก ตรี ถวัลย์ กับปลัดสถิต สุขฉัตร นายปอง ขุนทด นายส่อง ชำนะ ได้ชักชวนชาวบ้านศิริวงกลุ่ม หนึ่ง เข้าไปเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอำเภอลานสกา และเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์ว่าโดย ทฤษฎีแล้วระบบนี้น่าจะปฏิบัติได้ และแก้ปัญหาของชาวบ้านได้ เช่น ปัญหาขาดแคลนเงินทุน ปัญหาหนี้สิน และปัญหาผลผลิตถูกกดราคาของหมู่บ้าน โดยวิธีการและแนวคิดสหกรณ์จะแก้ ปัญหาได้ เมื่อเริ่มต้นเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์อำเภอลานสกาตัวแทนจากหมู่บ้านได้รับเลือกเป็น กรรมการหลังทำงานไประยะหนึ่งก็พบว่ามีการทุจริตกันในสหกรณ์และลาออกจากการเป็น สมาชิกสหกรณ์ ภายหลังจากลาออก จึงได้ชักชวนพรรคพวกรวมกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตบ้านศิริวงขึ้น เองโดยอาศัยหลักการเดียวกันกลุ่มนี้จะออมทรัพย์ที่กรมพัฒนาชุมชนมาจัดตั้ง ไว้ แต่เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดจากชาวบ้านเอง วัตถุประสงค์ในการตั้งกลุ่มครั้งแรกคือ ต้องการ ให้ชาวชุมชนมีแหล่งออมทรัพย์ที่เป็นของหมู่บ้านเอง ทำให้ชาวบ้านรู้จักการมีส่วนร่วม รู้จัดการ บริหารจัดการ การวางแผน รู้จัดการจัดการแก้ปัญหา กิจกรรมสามารถเชื่อมโยงพฤติกรรม ความ สัมพันธ์ร่วมกันของชาวบ้าน โดยเริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2523 จากการรวมตัวกันของสมาชิก 51 คน และมีเงินสัจจะสะสมเริ่มต้นคนละประมาณ 25-50 บาทต่อเดือน มีเงินทุนหมุนเวียนในปี แรก 35,000 บาท ทุกๆวันที่ 6 ของเดือนชาวบ้านจะนำเงินสัจจะที่ตกลงกันไว้มาฝากที่กลุ่มออม ทรัพย์ บางคนก็ฝากพิเศษเพราะรายได้จากการขายผลไม้ในสวนสมรม บางคนก็ได้มาขึ้นเงินกู้ไปดู และสวนหรือเป็นค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนหนังสือของลูกหลาน ผู้รับฝาก ผู้ฝาก ผู้กู้ และคณะ กรรมการทุกคน เป็นชาวบ้านศิริวงส่วนมากเป็นญาติกันรู้จักนิสัยใจคอซึ่งกันและกัน ดังนั้น กลุ่ม ออมทรัพย์จึงเป็นธนาคารที่เป็นทางลัดที่น้อยที่สุด สามารถตกลงกันได้ทั้งอัตราดอกเบี้ยและปันผล และการปรับปรุงบัญชี สมาชิกทุกคนร่วมกันพิทักษ์ผลประโยชน์ของตัวเอง ญาติพี่น้องซึ่งกันและ

กัน คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ทำงาน โดยไม่ได้รับค่าจ้างและผลประโยชน์ใดๆ ถือว่ามีความสำเร็จ ณ จุดเริ่มต้นที่มาจากความสุจริตในการทำงาน และชาวบ้านมีความนับถือเชื่อมั่นในตัวกรรมการ ตามระเบียบที่กลุ่มออมทรัพย์วางไว้อย่างเคร่งครัดร่วมกันแก้ปัญหาด้วยการเจรจาต่อรอง ใช้การประนีประนอม

ในปี พ.ศ. 2525 มีการปันผลในสิ้นปีและก็มีเงินเหลืออยู่ที่ประมาณ 4,500 บาท ประธานบอกว่าไม่ใช่เงินของตนเองแต่เป็นของกลุ่ม ดังนั้นจึงเกิดความเชื่อมั่นแก่คณะกรรมการ สร้างความศรัทธาให้แก่สมาชิก และก็ได้มีชาวบ้านสมัครเป็นสมาชิกมากขึ้นทุกปี

ในปีพ.ศ. 2529 กลุ่มออมทรัพย์ก็ได้จัดตั้งศูนย์สวัสดิการตลาด และจัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและการเสียชีวิตกับสมาชิกและจัดตั้งเป็นกองทุนต่างๆ เพื่อให้แก่สมาชิกและชุมชน และในปี พ.ศ. 2531 กลุ่มออมทรัพย์ได้ถูกอุทกภัยทำให้สำนักงานและเอกสารของกลุ่มหายไป เหตุการณ์นั้น มีเหลืออยู่ 2 ชิ้น ที่บ้านประธานคือ รายชื่อปันผลสมาชิกและประวัติการกู้เงินของสมาชิกในวันที่ 5 เดือน พฤศจิกายน 2531 คณะกรรมการกลุ่มได้ใช้แบบสอบถามกับสมาชิกกลุ่ม สรุปจากแบบสอบถามกับเอกสารเหลืออยู่ ได้ตั้งรูปบัญชีขึ้นมาใหม่ ดังนั้น กลุ่มออมทรัพย์ได้ดำเนินการทำงานของกลุ่มตามปกติเหมือนไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับกลุ่ม

และจากเหตุการณ์ครั้งนั้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง กล่าวได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวงเกิดขึ้นจากความต้องการการแก้ไข ปัญหาภาวะหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืม และไม่สามารถจ่ายคืนได้ ยั่งยืนวันยังสะสมกลายเป็น ปัญหาความยากจน จะเห็นได้ว่าชาวคีรีวงนับนโยบายของภาครัฐมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน เป้าหมายสำคัญนอกจากต้องการเป็นที่พึ่งด้านการเงินของชาวคีรีวงแล้ว ผลกำไรที่ทางกลุ่มหลักจากแบ่งเงินปันผลแล้ว ก็นำมาเป็นสวัสดิการของสมาชิกกลุ่ม เช่น นำมาเป็นทุนการศึกษา ทุนสำหรับผู้สูงอายุ สวัสดิการครอบครัว การพัฒนาอาชีพ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การกีฬา และการท่องเที่ยวของชุมชน

โดยกลุ่มออมทรัพย์ได้ดำเนินกิจกรรมรับสัจจะปล่อยเงินกู้ รับเงินกู้ จ่ายคืน ทุกวันที่ 6 ของเดือนเป็นประจำ ได้จัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่มขึ้นมาใหม่ ว่าด้วยการรับสมาชิก การขาดจากการเป็นสมาชิก ระเบียบการกู้เงินสามัญ ระเบียบการกู้เงินฉุกเฉิน ระเบียบการกู้เงินพิเศษ ระเบียบการค้ำประกัน ระเบียบข้อบังคับของการกู้เงินไปแล้ว ระเบียบการถอนเงินคืน ระเบียบสวัสดิการผลประโยชน์ที่ได้รับ บทกำหนดโทษ ภาคปฏิบัติในการปันผล

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานของกลุ่มไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการระดมทุนในหมู่บ้าน ตำบลสร้างแหล่งเงินทุนในท้องถิ่นให้สมาชิกรู้จักฝึกฝนการออมและการวางแผนใช้จ่ายเงินของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อพัฒนาคนโดยการใช้เงินตราเป็นสื่อในการปลูกฝังให้คนมีคุณธรรม 5 ประการ คือ

- มีความซื่อสัตย์ต่อกัน
- มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
- มีความรับผิดชอบต่อกัน
- มีความเห็นอกเห็นใจกัน
- มีความไว้วางใจกัน

3. เพื่อพัฒนาสังคมโดยใช้กลุ่มออมทรัพย์ ในการส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตยให้เกิดความสามัคคี และพัฒนาความเป็นผู้นำที่ดี

4. แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นคือความยากจนของเกษตรกรที่ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวงได้จัดแบ่งคณะกรรมการบริหารและหน้าที่ตามโครงสร้างของกลุ่ม ดังนี้

1. คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก มีหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 ควบคุมนโยบายทั้งหมดของกลุ่ม
- 1.2 ดำเนินการประชุม
- 1.3 เก็บรักษาเงินและพิจารณาการใช้จ่ายเงิน

2. คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ กรรมการ 2 คน มีหน้าที่ ดังนี้

- 2.1 กำหนดพิจารณาความสามารถของสมาชิก
- 2.2 พิจารณานุมัติเงินกู้

3. คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ กรรมการ 2 คน มีหน้าที่ ดังนี้

- 3.1 ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสมาชิก
- 3.2 ตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการทุกชุด

4. คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ กรรมการ 2 คน มีหน้าที่ ดังนี้

4.1 แสวงหาสมาชิกเพิ่ม

4.2 พิจารณารับสมาชิกใหม่ เสนอต่อกรรมการอำนวยการ

4.3 ให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกเข้าใหม่ และสมาชิกเสนอต่อกรรมการอำนวยการ

อีกทั้งคณะกรรมการกลุ่มยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงของ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านคีรีวงไว้อีกด้วย ดังนี้

1. คณะกรรมการให้อยู่ในวาระ 1 ปี เมื่อหมดวาระจะต้องเลือกกรรมการชุดใหม่วิธีการดำเนินการให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการอำนวยการ

2. คณะกรรมการชุดเก่าสรรหากรรมการใหม่มาแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายใน 90 วัน

3. ที่ประชุมกรรมการครบจำนวน พิจารณาโทษผู้กระทำผิดได้ตามระเบียบข้อปฏิบัติของกลุ่ม ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง

และได้ตั้งระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวงเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่สมาชิกกลุ่ม ดังนี้

1. ระเบียบการรับสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1.1 ต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่ที่ 4,5,8,9 และ 10

1.2 มีความสามารถพอที่จะส่งเงินสัจจะออมทรัพย์ตามกำหนดได้ทุกเดือน

1.3 รับสมัครในเดือนมกราคมของทุกปี เสียค่าสมัครคนละ 20 บาท

1.4 อายุตั้งแต่แรกเกิดถึงหกสิบปี

1.5 เป็นผู้ที่ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงหรือเรื้อรัง

1.6 ต้องมาสมัครด้วยตนเอง (ยกเว้นเด็ก)

1.7 เป็นผู้มีความเลื่อมใสในกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

1.8 จะต้องเป็นสมาชิกทดลองกำหนดสามเดือน

1.9 ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มนอกจากจะต้องส่งเงินออมทรัพย์ประจำเดือนแล้ว ทางกลุ่มยังรับฝากเงินทุกวันในเวลาราชการ ยกเว้นวันหยุดโดยกำหนดว่าไม่ต่ำกว่าครั้งละ 100 บาท

1.10 ต้องนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้านมาแสดงด้วย

2. การขาดจากการเป็นสมาชิกสิ้นสุดลงด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังนี้

2.1 ตาย

2.2 ลาออกโดยยื่นใบลาออกต่อกลุ่มและให้มีผลตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการบริหารเป็นต้นไป

2.3 ขาดคุณสมบัติ

2.4 คณะกรรมการมีมติเอกฉันท์ให้ออก

2.5 ขาดการชำระเงินสัจจะติดต่อกันสามเดือน

2.6 ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของ องค์ประชุม

2.7 ขณะที่เป็นสมาชิกทดลองอยู่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

3. ระเบียบการกู้เงินสามัญ

3.1. สมาชิกผู้ประสงค์จะขอกู้สามัญจะต้องเสนอคำกู้ต่อกลุ่มตามแบบที่กำหนดไว้ตั้งแต่วันที่ 7-30 ของทุกเดือน ยกเว้นวันหยุดราชการ

3.2. สมาชิกผู้ประสงค์จะขอกู้เงินสามัญจะต้องเป็นสมาชิกติดต่อกัน 6 เดือนเต็ม และกู้เงินได้ในวงเงินเท่ากับสัจจะสะสมที่มีอยู่ในขณะนั้น

3.3 จะต้องเป็นสมาชิกเป็นระยะเวลา 12 เดือนติดต่อกัน จึงจะขอกู้เงินโดยใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้

3.4 จำนวนเงินกู้สามัญที่ให้แก่สมาชิกผู้กู้คนหนึ่งๆ นั้น เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเงินเห็นสมควร

3.5 สิทธิของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะใช้ได้เฉพาะในครอบครัวเท่านั้น และบุตรจะต้องมีอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป ผู้ปกครองจึงจะยินยอมให้บุคคลภายนอกใช้สิทธิได้

3.6 หลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันจะต้องผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการการเงินก่อนทุกครั้ง

3.7 สมาชิกที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 458910 มีความประสงค์จะขอกู้เงินแต่หลักทรัพย์อยู่นอกพื้นที่จะต้องอยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ

3.8 หลักทรัพย์ ส.ค. 1 ใช้ได้ในเฉพาะพื้นที่หมู่ 458910 ต.ท่าโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราชเท่านั้น แต่จะต้องอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการเงิน

3.9 หลักทรัพย์ซึ่งคณะกรรมการไม่รู้แน่ชัด ผู้กู้จะต้องนำกรรมการไปตรวจสอบก่อนวันที่ 5 ของทุกเดือน และในการตรวจสอบหลักทรัพย์ผู้กู้จะต้องเป็นคนออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด

3.10 ในกรณีที่ต้องค้ำประกันเงินกู้ด้วย สมุดสัจจะเจ้าของสมุดสัจจะจะต้องลงลายมือชื่อในหนังสือสัญญาด้วยทุกครั้ง

3.11 สมาชิกที่มีประวัติในการส่งเงินกู้สมาชิกสมาชิกจะพิจารณาเพิ่มวงเงินกู้ตามดุลยพินิจของคณะกรรมการ

4. ระเบียบการกู้เงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน(จ.จ.)

4.1 สมาชิกผู้ประสงค์จะขอเงินฉุกเฉิน ให้ยื่นคำขอต่อกลุ่มได้ตั้งแต่วันที่ 7-30 ของทุกเดือนเว้นวันหยุดราชการ (ยกเว้นป่วยกะทันหัน)

4.2 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินให้แก่สมาชิกผู้กู้คนหนึ่งๆนั้น สุดแล้วแต่คณะกรรมการเห็นสมควรให้กู้ได้ แต่ไม่เกิน 80% ของยอดเงินสะสมจะสะสมในตอนนั้น

4.3 สมาชิกผู้ประสงค์จะขอเงินฉุกเฉิน ไม่มีสิทธิที่จะขอเงินฉุกเฉินได้อีก

4.4 สมาชิกผู้ประสงค์จะขอเงินฉุกเฉิน จะต้องเป็นสมาชิกติดต่อกันแล้ว 6 เดือนเต็ม

4.5 สิทธิของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะให้ใช้ได้เฉพาะภายในครอบครัวเท่านั้น

4.6 สมาชิกที่ยังคงค้างเงินกู้สามัญ เงินกู้พิเศษ 2 มีสิทธิขอเงินฉุกเฉินได้ในวงเงินไม่เกิน 1,000 บาท แต่จะต้องไม่เกินจำนวนเงิน

4.7 สมาชิกที่กู้เงินสามัญไปแล้วจะต้องชำระเงินกู้ติดต่อกัน 3 เดือน จึงมีสิทธิขอเงินฉุกเฉินได้ ในวงเงินไม่เกิน 1,000 บาท หรือส่งเงินต้นมาแล้วมากกว่า 1,000 บาท

4.8 จะต้องชำระคืนให้หมดภายใน 20 เดือน

5. ระเบียบการกู้เงินพิเศษ 2

5.1 ผู้ประสงค์จะขอเงินพิเศษ 2 จะต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 4,5,8,9 และ10 ต.ท่าโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราชเท่านั้น และจะต้องอยู่ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 12 เดือน

5.2 หลักทรัพย์ที่นำมาใช้ค้ำประกันเงินกู้ จะต้องอยู่ในพื้นที่4,5,8,9 และ10 ต.ท่าโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช หรืออยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ

5.3 สมาชิกที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 4,5,8,9 และ10 ต.ท่าโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช และประสงค์จะขอเงินพิเศษ 2 แต่หลักทรัพย์อยู่นอกพื้นที่ จะต้องอยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ

5.4 สมาชิกที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ที่มีความประสงค์จะขอเงินพิเศษ 2 จะต้องอยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ

5.5 เงินกู้พิเศษ 2 ให้แก่ผู้กู้คนหนึ่งๆนั้นมีจำนวนไม่เกินคนละ 50,000 บาท

5.6 ผู้กู้จะต้องชำระคืนเงินกู้ให้หมดภายในระยะเวลา 12 เดือน

5.7 หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ไปตรวจสอบพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 คน

5.8 ผู้กู้จะต้องเสียดำรงให้กับกลุ่มตามกฎหมาย

5.9 ผู้กู้ ผู้ค้ำประกันเงินกู้ จะต้องลงลายมือชื่อและได้รับคำยินยอมจากสามี หรือ

ภรรยา

5.10 ผู้กู้จะต้องชำระเงินค่าเดินทาง ค่าอาหารแก่คณะกรรมการที่ไปตรวจสอบ
พื้นที่ที่จะนำมาใช้ค้ำประกัน

5.11 การพิจารณาเงินกู้จะต้องได้รับความเห็นชอบทั้ง 4 ฝ่าย

5.12 ผู้กู้จะต้องไม่เป็นคนที่ศาลสั่งให้ล้มละลาย

5.13 กรรมการทั้ง 4 ฝ่าย จะพิจารณาเงินกู้พิเศษ 2 ทุกวันที่ 10 20 30 ของทุก

เดือน

6. ระเบียบการค้ำประกัน

6.1 ต้องเป็นสมาชิกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 12 เดือน

6.2 ต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะยกเว้นค้ำประกันด้วยสัจจะ

6.3 ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิถอนเงินคืนจนกว่าผู้กู้ส่งเงินกู้หมด

6.4 หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันต้องไม่ถือสิทธิร่วมกับผู้อื่น

6.5 ในกรณีผู้กู้ไม่ส่งเงินทางกลุ่มจะหักเงินในสมุดผู้ค้ำประกัน

6.6 ผู้ค้ำประกันจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ไม่ว่ากรณีใดๆ

7. ระเบียบข้อบังคับสำหรับผู้กู้เงินไปแล้ว

7.1 ต้องส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาทุกๆเดือน

7.2 สมาชิก 1 คนกู้ได้ 1 สัญญา

7.3 ผู้ที่กู้ไปแล้ว แต่ไม่ผ่อนชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยคืนกันติดต่อกัน 3 เดือน จะ
ถูกปรับเดือนละ 20 บาท และปรับเดือนละ 10 บาท กรณีส่งดอกเบี้ยติดต่อกัน 3 เดือน

7.4 ผู้ที่กู้ไปแล้วต้องส่งเงินคืนให้หมดตามใบแจ้งหนี้ที่กลุ่มกำหนดไว้ไม่เกิน 50

เดือน

7.5 ถ้าสมาชิกรายใดผิดสัญญาเงินกู้ และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ทางกลุ่มจะ
คิดค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่ใช้ในการนี้รวมเข้าไปด้วยจนกว่าคดีจะสิ้นสุด

7.6 เมื่อครบกำหนดตามสัญญาเงินกู้ ทางกลุ่มจะยึดเวลาให้ 3 เดือน หลังจากนั้น
ทางกลุ่มจะดำเนินคดีกับท่านทันที

8. ระเบียบการถอนเงินคืน (เงินฝากพิเศษ)

8.1 สมาชิกถอนเงินคืนได้ทุกวันในเวลาราชการยกเว้นวันหยุด

8.2 ต้องไม่เป็นบุคคลที่ค้างเงินกู้หรือค้ำประกันผู้อื่น

- 8.3 สมาชิกต้องถอนเงินด้วยตนเอง หรือมีหนังสือมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาแทนได้
- 8.4 เด็กไม่มีสิทธิที่จะถอนเงินคืน (ต้องมีผู้ปกครองรับรอง)
9. สวัสดิการหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ
- 9.1 ส่งคืนเงินต้น ดอกเบี้ยสมาชิกสมาชิกกลุ่มจะจ่ายเงินเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยให้กับสมาชิก
- 9.2 สมาชิกถึงแก่กรรมทางกลุ่มจะช่วยเหลือรายละเอียด 5,000 บาท มอบให้ผู้จัดการศพ
- 9.3 ให้ทายาทนำหลักฐาน แจ้งคณะกรรมการทันที (สมุดสัจจะ)
- 9.4 ค่าตอบแทนกรรมการกลุ่ม 3,600 บาท/คน/ปี
- 9.5 ค่าทำบุญตลอดการบริจาคต่าง ๆ นั้นมีโฉมหลักฐาน
- 9.6 สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลร้อยละ 40 ในวงเงินไม่เกิน 2,000 บาท/คน/ปี
- 9.7 ให้ทุนการศึกษา
- 9.8 ให้ทุกสาธารณะประโยชน์ในชุมชน
10. บทกำหนดโทษ
- 10.1 ไม่ส่งสัจจะออมทรัพย์สมาชิกสมาชิก จะถูกตัดสิทธิในการกู้เงินขาดสัจจะออมทรัพย์ติดต่อกัน 3 เดือนจะถูกตัดสิทธิในการช่วยฌาปกิจศพ
- 10.2 ผู้ที่กู้เงินไปแล้ว ไม่ส่งเงินกู้คืนตามสัญญาที่กำหนดไว้จะถูกพิจารณาลดเงินกู้ในครั้งต่อไป
11. ภาคปฏิบัติในการปันผลของคณะกรรมการ
- 11.1 คิดเงินปันผลสิ้นสุด ณ วันที่ 15 ธันวาคมของทุกปี
- 11.2 ประชุมสามัญประจำปีในเดือนธันวาคมของทุกปีและอนุญาตให้ถอนเงินได้ในเดือนต่อไป
- 11.3 ผู้ที่ค้างเงินกู้จะถอนเงินปันผลไม่ได้ ยกเว้นชำระเสร็จในปีนั้น
- 11.4 เงินปันผลจากกำไรสุทธิคิดให้สมาชิกจาก เงินต้นคูณอัตราดอกเบี้ยคูณระยะเวลา (เดือน,ปี)
- 11.5 กำไรประจำปีซึ่งได้มา ดังนี้
- ดอกเบี้ยเงินกู้สามัญ
  - รายได้ค่าปรับ
  - ดอกเบี้ยเงินกู้ฉุกเฉิน
  - รายได้ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

- ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร
- รายได้อื่น

11.6 กำไรสุทธิประจำปี จะต้องจัดสรร ดังนี้

- ปันผลสัจจะ
- เหลือคิน
- ปันผลฝากพิเศษทุนสำรอง
- ทุนขยายงาน
- ทุนศึกษาคุณงาน
- ทุนการศึกษา ทุนเยาวชน
- ทุนผู้สูงอายุ
- ทุนสาธารณประโยชน์
- ทุนสวัสดิการรักษาพยาบาล

ทางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคิรีวงได้สรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มได้ ดังนี้

1. สมาชิกไม่ส่งเงินสัจจะสม่ำเสมอ
2. สมาชิกไม่ส่งเงินกู้
3. สมาชิกบางรายกู้ไปแล้วไม่ส่งเงินสัจจะ
4. สมาชิกบางรายส่งแต่ดอกเบี้ยไม่ส่งเงินต้น
5. สมาชิกไม่เข้าใจในระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
6. สมาชิกบางรายเมื่อกู้เงินไปแล้ว ไม่ยอมส่งเงินคิน
7. สมาชิกบางรายกู้เงินไปมาก แต่เวลาส่งคินน้อย

กว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคิรีวงจะประสบความสำเร็จจนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันนั้น ทางกลุ่มต้องผ่านอุปสรรคต่างๆมากมาย แต่ยังสามารถดำเนินงานต่อไปได้ ก็เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการร่วมกันของผู้นำและชาวบ้านที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาความยากจน ปัญหาการกู้หนี้ยืมสิน จึงเกิดการแสวงหาหนทางแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกันทั้งชุมชน ถือได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านคิรีวงมีความหลากหลายมาก เพราะการเข้าร่วมเป็นสมาชิกนั้น ระบุคุณสมบัติเพียงแค่ว่าเป็นผู้ที่อาศัยในชุมชนคิรีวงเท่านั้น มิได้ระบุอายุ เพศ หรือคุณสมบัติใดๆ เพราะต้องการให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างหลากหลาย และทุกคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ขอเพียงให้ทุกคนมีความต้องการเดียวกันคือ ต้องการจะให้มีความคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีเงินเก็บ และมีแหล่งเงินกู้ที่เป็นธรรม โดยการดำเนินงานของทางกลุ่มนั้นจะเห็นได้ว่าในระยะแรก

เป็นไปอย่างกระตือรือร้น แทนที่จะเป็นรูปเป็นร่างได้ต้องอาศัยความอดทน ความเสถียร ของ คณะกรรมการกลุ่มที่ อาศัยการลองผิดลองถูก การไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน และการให้ความ ร่วมมือของชาวชุมชน สมาชิกกลุ่มต่างต้องเรียนรู้ไปพร้อมกัน ทั้งจากประสบการณ์การทำงาน ของผู้อาวุโสรุ่นเก่าเป็นตัวอย่าง เป็นแหล่งความรู้ อีกทั้งได้มีการเรียนรู้จากภายนอกคือ การไปดู งานกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนท้องถิ่นอื่นๆ แล้วคณะกรรมการกลุ่มจึงผสานองค์ความรู้เหล่านั้น จัด เป็นแนวทางปฏิบัติของกลุ่มออมทรัพย์บ้านคีรีวงอย่างที่เห็นในปัจจุบัน การดำเนินงานของกลุ่ม ออมทรัพย์นั้นยังประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆอีกมาก เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ ได้ การติดต่อสื่อสารซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการประชาสังคมนั้น ก็ยังเป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มในปัจจุบันคือมีจำนวนมาก ขึ้น ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมคือการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ใน กรณีที่เร่งด่วน หรือการบอกเล่าเก้าสิบเกี่ยวกับการทำงาน การได้ไปศึกษาดูงานของคณะกรรมการ กลุ่ม การประชุมประจำปี และปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ดำเนินงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือการบริหารจัดการ

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง

เนื่องจากภูมิประเทศที่สวยงามตั้งอยู่ท่ามกลางวงล้อมของภูเขา แวดล้อมด้วยธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ ทัศนียภาพที่สวยงามทางธรรมชาติ ทั้งขุนเขา น้ำตก ยอดเขาหลวงที่ตั้งอยู่ บนเทือกเขานครศรีธรรมราชซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคใต้ ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,835 เมตร บริเวณยอดเขามีความสวยงาม และอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาพันธุ์ ร่องรอย ทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สั่งสมมานานนับร้อยๆปี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ ชุมชนคีรีวง ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ชุมชนคีรีวงได้รับความสนใจจากคนภายนอก มีผู้คนมากมาย ในแต่ละวันเข้ามาเยี่ยมชม และศึกษาวิถีชีวิต ชมธรรมชาติ และปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเหล่านี้เอง ทำให้ชุมชนคีรีวงได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่จะ พัฒนาชุมชนคีรีวงให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เดิมทีการจัดการท่องเที่ยวบ้านคีรีวง โดยเฉพาะการศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง ดำเนินการโดยกองทุนเดิมสีเขียวใส่เขาหลวง (KEEP KHAOLUANG GREEN FUND) ภายใต้ มูลนิธิเพื่อการศึกษาไทยรัฐวิทยา 74 ซึ่งจัดตั้งขึ้นหลังจากเกิดอุทกภัยปี 2531 กองทุนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกของชาวบ้านในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประสานความร่วมมือกับ องค์กรภายนอก ตลอดจนการปลูกป่าทดแทน กิจกรรมหลักของกองทุนในระยะแรกคือการศึกษา ธรรมชาติในอุทยานเขาหลวงแห่งชาติ ศึกษาวิจัยร่วมกับ AIT เรื่องการพังทลายของดินที่เขาลอง

กรฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการทัศนศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ต่อมามีการปรึกษากันระหว่างผู้นำชุมชน และกรรมการกองทุนมีความเห็นว่า กิจกรรมด้านทัศนศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ ควรให้ชมรมเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนกองทุนเดิมสีเขียวใส่เขาหลวง ก็ยังทำหน้าที่ด้านการรณรงค์ และกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นับเป็นมิติใหม่ที่หลายฝ่ายให้ความสนใจ ทั้งบรรดานักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบในธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและหน่วยงานต่างๆ

เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2539 โครงการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (พ.อ.อ.) ร่วมกับมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.) และองค์กรภายในชุมชน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลกำโลน กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวง กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน กลุ่มเยาวชนเสรีพัฒนา กองทุนเดิมสีเขียวใส่เขาหลวง และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง ได้ส่งตัวแทนองค์กรละ 2 คน ไปศึกษาดูงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา เพื่อศึกษารูปแบบ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม

หลังจากศึกษาดูงาน ตัวแทนกลุ่มต่างๆพร้อมด้วยผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4,5,8,9 และ 10 ได้สรุปผลการศึกษาดูงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคีรีวง และมีการศึกษารื้อร่วมกัน หลังจากสรุปงานแล้ว สรุปได้ว่า ควรจัดให้มีการจัดการเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนคีรีวงขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งเดิมเป็นการจัดการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมของกองทุนเดิมสีเขียวใส่เขาหลวง เนื่องจากเป็นภารกิจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเขาหลวง เป็นงานที่ต้องประสานความร่วมมือกันหลายฝ่าย และจำเป็นที่ ต้องการสร้างกิจกรรมที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ในด้านการรณรงค์และกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงควรแยกกิจกรรมการท่องเที่ยวออกมามีการให้ชัดเจน จึงได้จัดตั้งชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวงขึ้นมา และมีคณะกรรมการดำเนินงาน 1 ชุด ประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำชาวบ้าน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ สมาชิกชมรม โดยมีโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ กองทุนเดิมสีเขียวใส่เขาหลวง องค์กรบริหารส่วนตำบลกำโลน และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม

องค์กรบริหารส่วนตำบลกำโลน มีแนวคิดที่จะพัฒนาและส่งเสริมชมรม ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้คล่องตัวยิ่งขึ้น จึงได้ผลักดันชมรมให้เป็นหนึ่งในกิจกรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบลกำโลน ซึ่งชมรมมีอิสระเต็มที่ในการดำเนินกิจกรรม และองค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นผู้สนับสนุนและประสานงานให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน เพื่อสร้างความตระหนักให้กับกลุ่มชาวบ้านที่เข้าร่วมตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยกันดูแลทรัพยากรในการจัดการ

ท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดำเนินกิจกรรมของชมรมได้มีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 2 และอุทยานแห่งชาติเขาหลวงจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างสมบูรณ์แบบ มีความยั่งยืนถาวรสามารถทำประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

โดยกำหนดวัตถุประสงค์สำคัญของชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ไว้ว่า

1. เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
  2. เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
  3. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เคารพวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของคนในชุมชนแก่บุคคลที่มาท่องเที่ยว
  4. เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชาวบ้านในชุมชน
- สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์บ้านคีรีวง ได้เปิดรับสมาชิกจากชาวบ้านที่สนใจ เพื่อทำหน้าที่ในการสร้างสรรค์กิจกรรม และดูแลนักท่องเที่ยวในระยะเริ่มแรก ในเรื่องที่พัก อาหาร นำเที่ยวในชุมชน และรวมถึงการเป็นลูกหาบเพื่อนำศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง โดยมีหลักเกณฑ์ในการเปิดรับสมาชิก ดังนี้
1. เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนบ้านวัดสมอ-คีรีวง
  2. ต้องมีความสนใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติ
  3. มีความพร้อมในด้านที่พัก นำเที่ยว เป็นลูกหาบ อาจมีความพร้อมอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้
  4. ได้รับความยินยอมจากสมาชิกในครอบครัว
- คุณสมบัติของลูกหาบ
1. มีความรู้ในเรื่องพันธุ์ไม้ นานาชนิด
  2. สามารถเผยแพร่ความรู้ได้อย่างแม่นยำ
  3. ลูกหาบควรกล้าแสดงออกในการถ่ายทอดข้อมูล
  4. ลูกหาบจะรับผิดชอบน้ำหนักที่กำหนดไว้ คือ 10 กิโลกรัมต่อจำนวนนักท่องเที่ยว 2 คน
  5. ลูกหาบจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขณะเดินทางกลับและขณะพักบนยอดเขาหลวง

ในครั้งแรกมีผู้สมัครจำนวน 37 คน และได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้น 1 ชุด โดยมีกำนันเป็นประธานชมรม และผู้ใหญ่บ้าน 4 หมู่บ้านเป็นรองประธาน ปัจจุบันที่ทำการชมรมตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโลน หมู่ที่ 5 ต.ท่าโลน อ.ลานสกา

กิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรม แบ่งเป็น 2 กิจกรรมหลักคือ

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยวผู้ไปเยือนได้มีโอกาสศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง ด้วยทำเลที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบเชิงเขาหลวงด้านทิศตะวันออก ทำให้ชุมชนที่ริ้วงมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามและสมบูรณ์ด้วยป่าเขา ป่าไม้และพรรณพฤกษชาติ กล้วยไม้ สัตว์ป่า และน้ำตก

ลักษณะป่าเป็นป่าดิบชื้นหรือป่าฝนเขตร้อน แบ่งออกตามระดับความสูงได้เป็นป่าดิบชื้นในพื้นที่ต่ำ ป่าดิบชื้นเชิงเขา ป่าดิบเขาต่ำ และป่าดิบเขาหรือป่าเมฆ แต่ละจุดจะประกอบด้วยพืชพรรณที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป พืชในวงศ์กล้วยไม้มีอยู่ประมาณ 300 ชนิด เช่น กล้วยไม้เป็นกล้วยไม้ดินชนิดที่หายากในปัจจุบัน ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าอุทยานแห่งชาติเขาหลวงทำให้ยังคงมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ค่อนข้างชุกชุม โดยเฉพาะสัตว์ป่าสงวน เช่น สมเสร็จ เลียงผา รวมถึงสัตว์ป่าอื่นๆ จำนวนมาก เช่น หมีขอ หมูป่า ค่าง ชะนี กระเจง ชะมด เต่า นกต่างๆ และแมลงนานาชนิด น้ำตกมีอยู่หลายแห่ง นับแต่เชิงเขาหลวงขึ้นไป ได้แก่ น้ำตกพริก้า วังอ้ายยางล่าง วังอ้ายยางบน ในแพรง ท่าแร่ ลำงา กินรี วังไม้ปัก และสอยดาว

กิจกรรมนี้มีข้อจำกัดทางฤดูกาล และข้อจำกัดของที่พักบนยอดเขาหลวง และยังคงต้องคำนึงถึงการพักตัวและการพักผ่อนของธรรมชาติบนอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ดังนั้นทางชมรมจึงต้องจำกัดช่วงเวลาการขึ้นเขาหลวง และจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะขึ้นไปบนเขาหลวง

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม เป็นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชน วัฒนธรรมชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์ คือความเป็นหมู่บ้านชาวสวน ที่รวมตัวกันตั้งถิ่นฐานอยู่กันมานาน มีความผูกพันกันฉันท์เครือญาติ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งภูมิปัญญาที่สืบทอดมากันตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ตลอดจนร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่เกิดจากอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2531 และงานประเพณีท้องถิ่นคือ งานบุญสาทรเดือนสิบ ประเพณีลากพระหรือชักพระ งานทำบุญเดือนสาม งานวันกตัญญู โดยนักท่องเที่ยวสามารถพักแรมร่วมกับชาวบ้านในชุมชนซึ่งเป็นสมาชิกของชมรม ในรูปแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ในระยะเวลาที่กำหนด แล้วเข้าร่วมกิจกรรมประจำวันของหมู่บ้าน เสมือนหนึ่งว่าผู้ไปเยือนเป็นเหมือนญาติ หรือสมาชิกภายในครอบครัว นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับป่ากับผลไม้ นานาชนิดในสวนสมรมของชาวบ้าน สามารถเก็บผลไม้เหล่านี้มาทานได้ตามใจชอบ ลิ้มรสอาหารบ้านป่า ที่ชาวบ้านหุงหาให้รับประทาน

ระหว่างที่พักภายในหมู่บ้าน และได้เยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมของกลุ่มต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนคีรีวง เช่น กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มบ้านสมุนไพร กลุ่มหัตถกรรมจักสาน

อีกทั้งชุมชนคีรีวงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย อุโบสถวัดคีรีวงเดิม และอาคารบ้านเรือนของชาวคีรีวงที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย สวนสมรม ตลาดพืชผลนานาชนิดทำหา และตลาดพืชผลหัวเหว ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวคีรีวงอย่างแท้จริง

โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ได้กำหนดไว้เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนชุมชน ดังนี้

1. การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน 3 วัน 2 คืน
2. การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน 2 วัน 1 คืน
3. การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน 1 วัน
4. การศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง 3 วัน 2 คืน
5. การศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวงและวิถีชีวิตชุมชน 4 วัน 3 คืน

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรม โดยเฉพาะการศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง มีข้อจำกัดในฤดูกาล สถานที่พักบนยอดเขาหลวง นอกจากนี้ชมรมยังได้คำนึงถึงการพักตัวและฟื้นตัวของทรัพยากรธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเขาหลวงแห่งนี้ด้วย จึงได้จำกัดระยะเวลาการขึ้นเขาหลวง และจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งทางชมรมได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้า ตาราง 1 ระยะเวลาที่ชุมชนคีรีวงสามารถรับนักท่องเที่ยวได้

ระยะเวลา	ศึกษาธรรมชาติ	ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน	ศึกษาธรรมชาติ
	บนยอดเขาหลวง		บนยอดเขาหลวง และวิถีชีวิตชุมชน
มกราคม	✓	✓	✓
กุมภาพันธ์	✓	✓	✓
มีนาคม	✓	✓	✓
เมษายน	✓	✗	✗
พฤษภาคม	✓	✗	✗
มิถุนายน	✓	✗	✗
กรกฎาคม	✗	✓	✗
สิงหาคม	✗	✓	✗
กันยายน	✗	✓	✗

ตุลาคม	×	×	×
พฤศจิกายน	×	×	×
ธันวาคม	×	×	×
หมายเหตุ ✓ สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ ✗ ไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้			

ตาราง 2 รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
ที่พักบ้าน/คน/คืน	100
ที่พักขนา/คณะ/ครั้ง	200
อาหาร/มื้อ/คน	50
คนนำทาง/ลูกหาบ/คน/วัน	300
ค่าประสานงาน/ครั้ง	500
ค่านำเที่ยวในชุมชน/คน/ครั้ง	150
ค่าบำรุงชุมชน/คน/ครั้ง	100
ค่าเดินท์/หลัง/คืน	50

ตาราง 3 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวตามโปรแกรม

โปรแกรม	ราคา(บาท/คน)
การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน 3 วัน 2 คืน	1,100
การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน 2 วัน 1 คืน	850
การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน 1 วัน	350
การศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง 3 วัน 2 คืน	1,300
การศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวงและวิถีชีวิตชุมชน 4 วัน 3 คืน	1,700

การจัดสรรรายได้ที่ได้รับจากนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. สมาชิกชมรมมีรายได้จากการนำเที่ยว ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าลูกหาบ
2. ค่าเดินท์จัดให้เป็นค่าบำรุงให้กับกองทุนเดมส์เสียวใส่เขาหลวง
3. ชมรมได้รับ 65% จากค่าบำรุงชมรม (100 บาท/คน)

4. องค์กรบริหารส่วนตำบลกำโลนได้รับ 20% จากค่าบำรุงชมรม (100 บาท/คน)

5. อุทยานได้รับ 15% จากค่าบำรุงชมรม (100 บาท/คน) เพื่อนำไปเป็นรายได้ใน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

6. รายได้ใดๆที่เกิดขึ้นขอให้เป็นประโยชน์แก่ทางชมรม

ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

1. การท่องเที่ยวควรมาเป็นหมู่คณะ และติดต่อกับทางชมรมโดยตรง

2. นักท่องเที่ยวควรเคารพในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ไม่ควรกระทำการใดๆที่เป็นการเสื่อมเสียทางศีลธรรม หรือผิดประเพณี

3. ห้ามพกพาอาวุธ หรือวัตถุระเบิด และยาเสพติดเข้ามาในชุมชน

ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษารวมชาติบนยอดเขาหลวง

1. ต้องมีการรวมกลุ่มไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่เกิน 10 คน รวมลูกหาบและคนนำทางต้องไม่เกิน 15 คน

2. ติดต่อกับและท่องเที่ยวตามระยะเวลาที่ทางชมรมจัดให้

3. นักท่องเที่ยวต้องทำเรื่องขออนุญาตจากอุทยานแห่งชาติเขาหลวงด้วยตนเอง

4. นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบว่าด้วยการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุก

ประการเช่น ห้ามล่าสัตว์ ห้ามเก็บพันธ์พืช ห้ามทิ้งขยะ

5. นักท่องเที่ยวต้องเชื่อฟังคนนำทาง เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง

โครงการคีรีวง ชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งชาติหลวงได้รับรางวัลยอดเยี่ยมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประจำปี 2541 ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเมืองและชุมชน (กินรีทอง) โดยประกาศเกียรติคุณว่าหมู่บ้านคีรีวง ตั้งอยู่เชิงเขาหลวง ชาวชุมชนมีวิถีชีวิตแบบชาวสวนอยู่กับธรรมชาติ และได้พัฒนาบริการนักท่องเที่ยวขึ้นมาเป็นธุรกิจใหม่ของชุมชน ประกอบด้วยการนำทางเดินป่า ลูกหาบ การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ โดยการตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น เป็นองค์กรกลางของชุมชน จัดแบ่งหน้าที่ไปยังกลุ่มต่างๆให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างทั่วถึง

กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวนบ้านคีรีวง

กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน ก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2538 เป็นกลุ่มแรกของโครงการพัฒนาอาชีพเสริมหมู่บ้านคีรีวง โดยการรวมตัวกันของแม่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้านในคีรีวง ได้แก่ หมู่ที่ 5,8,9 และ 10 สมาชิกก่อตั้งจำนวน 10 คน อาศัยเวลาว่างจากการทำสวนร่วมกันทำกิจ

กรรมเสริมรายได้ให้กับครอบครัว โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ คือทุเรียนพันธุ์พื้นบ้านกาบหมาก มาแปรรู้ออกเป็นกาบหมากและย่างไฟให้มีรสหอมตามกรรมวิธีพื้นบ้าน ปราศจากสารกันบูด

ภายใต้การสนับสนุนขององค์กรระหว่างประเทศออสเตรเลียผ่านมูลนิธิโกมลคีมทอง จำนวน 30,000 บาท และในปี พ.ศ. 2541 ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล กำโลนเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 35,000 บาท

นางสุคนธ์ นิลสุวรรณ (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2547 เล่าให้ฟังถึงวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งกลุ่มทุเรียนกวน ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกในกลุ่มคีรีวง ครอบครัว และชุมชน
2. เพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งของชุมชน
3. เพื่อพยุงราคาทุเรียนไม่ให้ตกต่ำ และมีราคาสูงกว่าทุเรียนทั่วไป และเก็บไว้ได้

นาน

4. เพื่อพัฒนาจิตสำนึกปลูกฝังคุณธรรม ของการทำงานภายในกลุ่ม
5. เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติในชุมชน

โดยในการกวนทุเรียนนั้น ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ในการทำทุเรียนกวนกาบหมากซึ่งเป็นผลผลิตของทางกลุ่ม คือ

1. กาบหมากใช้สำหรับห่อทุเรียนเพื่อนำไปย่างไฟ
2. กระจอบกบิดทุเรียน (กระจอบทองเหลือง ใช้สำหรับบิดทุเรียนให้ออกมาเป็นเส้นๆ
3. มีดสำหรับตัดเป็นชิ้นๆ
4. โตะสำหรับรองรับทุเรียนที่บิดออกมา

ปัจจุบันรายได้เฉลี่ยต่อคนของกลุ่มทุเรียนกวนอยู่ที่ประมาณ 1,500 บาทต่อเดือน ซึ่งเมื่อเงินเหลือจากการจัดสรรก็จะนำฝากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไป โดยทางกลุ่มนั้นได้ตั้งเกณฑ์ในการจัดสรรผลกำไรที่ทางกลุ่มได้รับไว้ ดังนี้

- 65 % ปันผลกำไรให้กับสมาชิก
- 25 % ทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
- 10 % พัฒนาชุมชน

นางสุคนธ์ นิลสุวรรณ กล่าวว่าก่อนจะจัดตั้งเป็นกลุ่มทุเรียนกวนขึ้นนั้น ทางกลุ่มแม่บ้านได้ทำการพูดคุยกันก่อน เพื่อหาข้อสรุปแนวทางในการนำเงินที่รับจากโครงการพัฒนาอาชีพเสริมหมู่บ้านคีรีวง หลังจากพูดคุยกันแล้วกลุ่มแม่บ้านชาวคีรีวงจึงสรุปได้ว่า จะเลือกทำทุเรียนกวน เนื่องจากทุเรียนในชุมชนคีรีวงนั้น ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ชมพูสีและชะนี ไม่ได้เป็นพันธุ์หมอนทองซึ่งเป็นที่นิยมในตลาด ดังนั้น การนำทุเรียนออกขายก็ไม่ค่อยได้ราคานัก จึงเห็นว่าการ

จะนำมาแปรรูปจะราคาดีกว่า และเป็นการพยุงราคาทุเรียนให้เท่ากันตลอดทั้งปี และขายได้ตลอดทั้งปี และราคาทุเรียนกวนของที่ศิริวงก็จะมีราคาดีกว่าที่อื่น อีกทั้งแม่บ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มนั้นก็มีความสามารถทางด้านนี้อยู่แล้ว จึงเห็นว่าควรจะเริ่มต้นจากพื้นฐานที่มีอยู่ในชุมชนและเป็นความรู้ที่ชาวบ้านมีอยู่แล้ว และค่อยๆพัฒนาไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบรรจุหีบห่อของทุเรียนกวน มีความสวยงาม เหมาะแก่การเป็นของฝาก ดูสวยงามน่ากินมากยิ่งขึ้น

และทางกลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวนบ้านศิริวง ได้เลือกคณะกรรมการประจำกลุ่มเพื่อทำหน้าที่แทนสมาชิกกลุ่ม แต่เนื่องจากทางกลุ่มมีสมาชิกจำนวนไม่มากนัก และการดำเนินงานภายในกลุ่ม การบริหารจัดการก็เป็นไปอย่างหลวมๆ ไม่ได้มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจนมากนักส่วนใหญ่ก็จะทำหน้าที่ของประธานกลุ่ม มีหน้าที่ทำงานด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์ ติดต่อสถานที่ออกวางจำหน่าย การแบ่งงานกันทำภายในกลุ่ม เป็นการแบ่งงานกันตามความถนัด คือ การกวน การห่อ มัดเรียน ห่อเรียน ห่อด้วยกาบหมาก

ปัจจุบันช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ามีมากขึ้น คือ มีหน่วยงานราชการติดต่อมาทางตัวแทนแล้วนำออกไปตั้งเป็นร้านจำหน่ายตามงานปะเพณี งานออกร้านต่างๆ หรือปัจจุบันทางกลุ่มก็สามารถนำไปวางจำหน่ายได้ที่ศูนย์ประสานงานบ้านศิริวง นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่นั่น จะแวะซื้อเป็นของฝากกลับไปมาก หรือบางครั้งก็มีการติดต่อโดยตรงกับกลุ่มทุเรียนกวนเพื่อจะรับสินค้าออกไปจำหน่าย ซึ่งก็เป็นคนในชุมชนนี่เองที่รับของออกไป หรืออาจเป็นญาติพี่น้องของคนในชุมชน อาศัยความเชื่อใจกัน ความเป็นญาติพี่น้องกัน ก็จะให้เอาสินค้าไปจำหน่ายก่อน แต่ต้องแจ้งทางกลุ่มว่าจะนำไปจำหน่ายที่วัน จำหน่ายที่ไหน ถึงกำหนดก็ไปรับของคืน เป็นเครดิตที่ทางกลุ่มให้สำหรับพี่น้องภายในชุมชนศิริวงด้วยตนเอง

การวางแผนการผลิตของทางกลุ่มนั้น ไม่ได้ซับซ้อนมาก ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนวัตถุดิบที่มี ปีไหนทุเรียนตก เหลือจากการจำหน่ายสดมาก ทางกลุ่มก็ผลิตทุเรียนกวนมาก ปีไหนผลผลิตจากสวนน้อยก็ทำเท่าที่มี ไม่ได้ไปซื้อทุเรียนจากภายนอกชุมชนเอามากวน เพราะต้องการให้กลุ่มพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องการให้ไปผูกกับตลาดมากเกินไป ทางกลุ่มเน้นให้สินค้าที่ผลิตออกจำหน่ายนั้น มีคุณภาพดี รสชาติอร่อย มีกลิ่นหอม นำรับประทาน แต่การจะขายให้เป็นที่ยอมรับในตลาดได้นั้น ต้องแตกต่างสินค้าที่อื่นๆ ศิริวงจึงเลือกวิธีการห่อด้วยกาบหมากซึ่งเป็นวิถีดั้งเดิมของชุมชนออกมายขาย เช่น การจักสาน การถนอมอาหาร เมื่อได้ไปดูงานจากที่อื่นก็พยายามนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาดัดแปลงประยุกต์ใช้ จะเห็นได้ว่าทางกลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวนบ้านศิริวงนั้น พยายามนำเอาเทคนิคการบริหารใหม่ๆ ที่ได้จากการไปศึกษาดูงานภายนอกชุมชนมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน

ซึ่งแนวคิดสำคัญที่กลุ่มทั้งหลายในชุมชนคีรีวงสะท้อนออกมาจากการทำงานคือเราจะให้โลกภายนอกยอมรับเราได้อย่างไร โดยที่เราไม่สูญเสียตัวตนที่แท้จริงของเราไป

ในปัจจุบันเมื่อนำสินค้าออกไปจำหน่ายนอกชุมชนมากขึ้น สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้น เราก็มีความจำเป็นต้องรักษาระดับคุณภาพของสินค้า รักษามาตรฐานการผลิต เพื่อให้ลูกค้าที่ซื้อไปรับประทานแล้วกลับมาซื้อสินค้าของเราอีก ทางกลุ่มจึงได้ตั้งฝ่ายตรวจสอบคุณภาพสินค้าขึ้นด้วย โดยมีหน้าที่ควบคุมคุณภาพการผลิต ทั้งรสชาติ ความสะอาด การบรรจุหีบห่อ

กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านคีรีวง

ที่ทำการของกลุ่มหัตถกรรมจักสาน ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 2/21 ม.5 ของนายวิระ เชนย ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มหัตถกรรมจักสาน มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบัน วิระ เชนย (สัมภาษณ์), 21 มกราคม 2547 กล่าวว่า เริ่มก่อตั้งกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านคีรีวง เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2542 โดยในขณะนั้นชุมชนคีรีวงมีกลุ่มอาชีพเกิดขึ้นหลายกลุ่มแล้ว ซึ่งเป้าหมายหลักของชุมชนคีรีวงในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆขึ้นมาก็เพื่อแก้ปัญหาปากท้อง ปัญหาการทำมาหากินของชาวชุมชน ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่แล้ว ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ การจะให้ได้รายได้เพิ่มก็ต้องเพิ่มผลผลิต ก็ต้องบุกเบิกพื้นที่ป่าสงวนทำสวนมากขึ้น ซึ่งเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของชุมชน จนกระทั่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงคือการเกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ในปี พ.ศ. 2531 ซึ่งทำให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชาวคีรีวงจึงตระหนักว่าพวกเขามีชีวิตได้ โดยการพึ่งพาธรรมชาติ เพราะฉะนั้นอาชีพของเขาต้องไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้มากเกินไป จึงมีหลายกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้น เพราะต้องการหารายได้เสริมให้แก่ชาวบ้าน โดยไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่อิงอยู่กับธรรมชาติเหล่านี้

กลุ่มหัตถกรรมจักสานนั้นเกิดขึ้นจากความต้องการอนุรักษ์ความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับหัตถกรรมจักสานทางด้านนี้ไว้ไม่ให้หายไปตามกาลเวลา และสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ หลังจากการทำสวนผลไม้ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รู้จักอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ โดยไม่ทำลายธรรมชาติ และมีการปลูกทดแทนเมื่อนำมาใช้

กิจกรรมของกลุ่มหัตถกรรมจักสานนั้น กล่าวได้ว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชนโดยแท้จริง เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สั่งสมและสืบทอดมาจนนับร้อยปี ปู่ย่าตายายถ่ายทอดให้ลูกหลาน ลูกหลานก็รับปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นความรู้คู่ชุมชน ถือเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านอย่างแท้จริง เพราะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาติมาใช้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะอาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชนคีรีวงคือการทำสวนผลไม้ หรือสวนสมรม คือการปลูกผล

ไม้ พืชผักหลายๆชนิด ปลูกผสม ปะปนกันภายในสวนเดียวกัน เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น มังคุด ทุเรียน เงาะ ก็ต้องใช้ภาชนะมาใส่ผลไม้เพื่อขนย้ายออกไปขายในตลาด ชาวบ้านจึงคิดค้นภาชนะที่สานจากวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใส่ผลไม้ วัสดุคิบบที่นำมาสาน ได้แก่ ไม้ไผ่ กาบหมาก นำมาทำเป็นที่ตักน้ำ หรือที่เรียกว่า หมาด้อ ต้นครุ้มใช้สานตะกร้า โต๊ะระ ชะ เจี้ย แข่ง คั้ง ไม้ไผ่หอบผลไม้ ซึ่งปัจจุบันมีแข่ง ตะกร้า ที่ทำจากพลาสติก ชาวบ้านได้นำมาใช้แทนเป็นภาชนะที่สานจากวัสดุคิบบจากธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เพราะสะดวกมากกว่า บางทีชาวสวนจะขายผลไม้ให้พ่อค้าแม่ค้ารายใดที่รับซื้อ อาจนำตะกร้าพลาสติกของร้านค้าที่รับซื้อนั้นมาใช้ ภาชนะเครื่องใช้ในครัวเรือน ก็เปลี่ยนเป็นพลาสติกมากขึ้น นายวิระกับสมาชิกกลุ่มจึงสังเกตเห็นว่าหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป ภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับหัตถกรรมจักสานในครัวเรือนนี้ก็จะสูญหายไป เนื่องจากไปมีคนเรียนรู้สานต่อภูมิปัญญาตรงส่วนนี้ จึงเริ่มชักชวนคนใกล้ชิดที่รู้จักกัน เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้อยู่แล้วเข้ามาทำงานรวมกลุ่ม โดยได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มจะเป็นผู้สูงอายุ และคนพิการ เนื่องจากกิจกรรมของกลุ่มหัตถกรรมจักสานนั้น เป็นงานที่สามารถทำที่บ้านได้ ไม่ต้องใช้แรงงานมากนัก ซึ่งเริ่มจากการที่ทำอยู่เป็นปัจจุบันอยู่แล้ว คือการนำวัสดุจากธรรมชาติ มาผลิตเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แล้วนำมาพัฒนารูปแบบ คุณภาพให้มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้น เช่น การนำไม้ไผ่ มาผลิตเป็นภาชนะต่างๆ ที่ในภาษาใต้เรียกว่า ชะ โต๊ะระ เจี้ย คั้ง หรือนำกาบหมากมาห่อทุเรียนกวน ซึ่งสิ่งของต่างๆเหล่านี้เป็นภาชนะ ที่ต้องใช้ช้อยู่แล้วในชีวิตประจำวันของชาวคีรีวงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่นี้คือวัสดุที่ใช้ในการผลิตจะแตกต่างจากที่อื่น เพราะเป็นวัสดุที่ได้จากพืชที่ขึ้นเฉพาะในพื้นที่

ภาคใต้ พืชบางชนิดก็ขึ้นเฉพาะบนภูเขา เช่น ต้นครุ้ม ใช้สานตะกร้า ใช้ในการหอบผลไม้ลงจากภูเขา เป็นภาชนะอย่างดีที่ใช้มาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตาทวด เป็นภูมิปัญญาที่คิดค้นขึ้นจากความจำเป็น พื้นฐานในชีวิตจริง และถ่ายทอดให้ลูกหลาน

โดยกลุ่มหัตถกรรมจักสานได้กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นว่าคนที่จะเป็นสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมจักสานได้นั้น ต้องเป็นชาวบ้านในชุมชนคีรีวง ม.4,5,8,9 และ 10 ต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจักสานบ้าง ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 16 คน โดยเป้าหมายของกลุ่มในอนาคตคือจัดตั้งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ร่วมกับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 74 ตามวัตถุประสงค์ที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้านดังกล่าวให้ชุมชนอยู่ต่อไปชุมชนต้องการที่จะเป็นองค์กรที่ให้คุณค่าเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม เน้นการเข้ามามีบทบาทของคนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรม ให้เข้ามาเรียนรู้รู้จักคุณค่าและความจำเป็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายวีระกล่าวอีกว่า ถึงแม้ทางกลุ่มหัตถกรรมจักสานจะมีสมาชิกจำนวนไม่มากนัก แต่ทางกลุ่มก็มีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเพื่อให้การทำงานมีรูปแบบ และเป็นระบบมากขึ้น โดยคณะกรรมการบริหารกลุ่ม คัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม และจะมีการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการ ทุกๆ 1 ปี พร้อมทั้งปรับระบบการทำงาน คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เสร้งบุญ เลขาฯ และจะมีการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการจากผู้นำ แบบเป็นทางการ คือกำนันตำบลกำโลน ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้าน นายกองดีการบริหารส่วน ตำบลกำโลน เข้ามามีส่วนในการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ เพื่อให้การทำงานกลุ่ม ได้รับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชน และได้รับการยอมรับในด้านการบริหารจัดการจากทุก ส่วน

ผลิตภัณฑ์ที่จะนำออกขายในนามของกลุ่มหัตถกรรมนั้น ต้องได้รับการคัดเลือกจาก สมาชิกกลุ่มแล้วว่ามีคุณภาพ มาตรฐานตรงตามคุณสมบัติของกลุ่ม แต่การตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์นั้น ยังไม่มีฝ่ายที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เนื่องจากการทำงานในส่วนของ การผลิตนั้น ผู้ที่มีความรู้ทางด้านนี้ เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถทางด้านนี้อยู่แล้ว เพียงแต่บางครั้งต้องทำตามลูกค้าสั่ง ดังนั้น องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการสานผลิตภัณฑ์จักสานนี้ เป็นภูมิปัญญาที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมชุมชน ซึ่งผนวกกับความนิยมตามความต้องการของตลาด และมีการไปดูงาน ของกำนันสุรินทร์ บุญเลิศ จังหวัดอ่างทอง ที่นั่นเป็นการสานผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ ซึ่งวัสดุ ของชุมชนคีรีวงนั้นได้เปรียบกว่าที่อื่น ทั้งราคาและเนื้องาน แต่ฝีมือทางภาคเหนือจะปราณีต งดงามมากกว่า การได้ไปดูงานที่อื่นบ้างจะเป็นการเชื่อมโยงการทำงานของกลุ่มเข้ากับโลกภายนอกมากขึ้น เชื่อมโยงความต้องการระหว่างตลาดต่อตลาด และความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์

สมาชิกกลุ่มที่นำวัสดุที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการผลิตนั้น มีความเห็นพ้องต้องกันว่า เมื่อเรานำวัตถุดิบจากธรรมชาติพวกนี้มาใช้แล้ว เราต้องไม่เป็นเพียงผู้เอาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม เราต้องอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านี้ให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป คือการปลูกทดแทน อันที่จริงแล้วชุมชนคีรีวง นั้นได้เปรียบกว่าที่อื่น ทั้งด้านวัตถุดิบที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากที่อื่น และในแต่ละวันจะมีคนเข้า ออกชุมชนมากมาย คีรีวงสามารถประชาสัมพันธ์ได้มากกว่าที่อื่นๆ ซึ่งเราสามารถรักษาเอกลักษณ์ งานของชุมชนไว้ และสามารถเสนอออกนอกชุมชนได้อีกด้วย

การบริหารจัดการภายในกลุ่มนั้น มีการนัดประชุมกับสมาชิกกลุ่มทุกวันพระ เนื่อง จากพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมจักสานนั้น ส่วนใหญ่คือผู้สูงอายุ หลังจากไปทำบุญที่วัดในตอนเช้าแล้ว เสร็จกิจกรรมทางศาสนา ตอนบ่ายก็นัดเจอที่ทำการกลุ่ม ฉะนั้น ในหนึ่งเดือน จะมีครั้ง ที่สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสมาพบปะกัน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นใน

ชีวิต ซึ่งรวมถึงสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพ เรื่องราวความเป็นไปในชุมชน นอกเหนือจากกิจกรรมกลุ่ม

ปัญหาของกลุ่มหัตถกรรมจักสาน คือ ข้อค้อยทางด้านฝีมือการผลิต ส่วนใหญ่แล้ว การผลิตของชุมชนจะออกไปในแนวความจำเป็นเกี่ยวกับการใช้สอยในชีวิตประจำวัน จึงเน้นความคงทนถาวร ประโยชน์ในการใช้สอย มากกว่าความสวยงามปราณีต แต่ทั้งนี้ทางกลุ่มก็ยังไม่ได้ คำนึงว่าเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ เพราะสิ่งที่ทางกลุ่มต้องการมากที่สุดคือไม่ได้ต้องการให้สินค้า เป็นที่ยอมรับ ขายได้ราคาดีในชุมชน แต่ต้องการให้มีคนมารับช่วงต่อภูมิปัญญาเกี่ยวกับเรื่องจัก สานนี้ ซึ่งทางกลุ่มอาจต้องเน้นใช้สินค้าขายได้ราคาดี เป็นที่ยอมรับและต้องการจากตลาด เพื่อ เป็นสิ่งดึงดูดใจจากเยาวชนให้หันมาสนใจงานด้านนี้ ในส่วนแรกคือทางกลุ่มต้องการกำลังคนที่ มากกว่านี้ วัตถุดิบก็ไม่สามารถนำมาใช้ในคราวเดียวกันทั้งหมดได้ เพราะเหตุผลข้อจำกัดทางด้าน สิ่งแวดล้อม ทำให้ทางกลุ่มยังไม่ได้ตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการของตลาดมาก นัก สินค้าจึงอยู่ระดับที่ทำออกไปขายแล้วได้รับการตอบรับพอสมควร และสมาชิกกลุ่มก็ยอมรับผล ตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานตรงส่วนนั้น

หน่วยงานของรัฐได้เข้ามาสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านคีรีวง เช่น พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลกาลิโณ ด้วยการให้ทุน มีการกู้ยืมจากกองทุนไม่ผล ซึ่ง คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 50 สตางค์ต่อปี เป็นทุนที่กู้ยืมมาเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านคีรีวง และมีเงินทุนอีกส่วนหนึ่งที่เก็บจากสมาชิก ซึ่งเก็บร้อยละ 24 บาทต่อปี ซึ่งส่วนหนึ่งจะกันไว้เป็นทุนการศึกษาของสมาชิก เป็นเงินออมของ สมาชิกกลุ่มต่อไปในอนาคต หรือเป็นการออมทรัพย์กันภายในกลุ่ม ซึ่งการออมของทางกลุ่มนั้น จะนำไปฝากกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวงส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจะนำมาใช้ในการ บริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมของทางกลุ่ม

ค่าตอบแทนของสมาชิกกลุ่มที่จะได้รับคือราคาสินค้าที่ขายได้ การกำหนดราคาสินค้า ก่อนนำออกขายนั้นจะกำหนดโดยสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นราคาที่กำหนดจากความพอใจ และขึ้นอยู่กับ ความสามารถ และฝีมือในการผลิต เช่น สมาชิกกลุ่มสานตะกร้าขึ้นมา 1 ใบ นำมาที่กลุ่มเพื่อให้ สมาชิกตรวจสอบ คุณภาพสินค้า กำหนดราคาสินค้าก่อนนำออกจำหน่าย โดยขายได้ 100 บาท หักเป็นค่าใช้จ่ายภายในกลุ่ม 30 บาท ที่เหลือก็จะเป็นค่าตอบแทนที่เจ้าของสินค้าจะได้รับ ในช่วง แรกที่ตั้งกลุ่มนั้นสมาชิกจะมารวมกลุ่มกันที่ทำการกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และกำหนดแนว ทางการผลิตให้สอดคล้องกันทั้งหมดทั้งกลุ่ม แต่ปัจจุบัน เมื่อการทำงานเริ่มอยู่ตัว ก็ตามแต่สมาชิก คนใดจะสะดวก จะสานผลิตภัณฑ์ที่บ้าน แล้วนำมาส่งทางกลุ่ม ซึ่งการทำอย่างนี้สะดวกแก่ทั้ง สมาชิกกลุ่มที่ไม่สะดวกในการเดินทาง และลดภาระให้กับทางกลุ่มด้วย

ปัจจุบันกลุ่มหัตถกรรมจักสานมีสมาชิกประมาณ 20 คน มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยคนละ 3,000 บาท

กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวง

นางอารี ขุนทน ประธานกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวง อายุ 41 ปี ประกอบอาชีพหลักคือทำสวนผลไม้ จบการศึกษาจากเทคโนโลยีราชมงคล เทคนิคกรมคำแหง อารี ขุนทน (สัมภาษณ์), 5 มกราคม 2547 เล่าว่าคนได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็ก เนื่องจากคนได้ติดตามยาย ผู้เข้าวัดปฏิบัติธรรมอยู่เป็นประจำ ตนจึงมีโอกาสร่วมกิจกรรมชุมชนตั้งแต่ตอนนั้น ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชนมาตั้งแต่เด็กๆตลอดเรื่อยมา จากการร่วมกิจกรรมกับทางวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนคีรีวง ทำให้คนได้รับรู้สภาพความเป็นอยู่และปัญหา ลักษณะนิสัยของชาวคีรีวงมาตั้งแต่เด็ก

หลังจากจบการศึกษานางอารีก็กลับมาทำงานที่บ้าน ยึดอาชีพหลักคือการทำสวนผลไม้เช่นเดียวกับชาวชุมชนคนอื่นๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2539 นับได้ว่าเป็นปีที่ตนได้เข้าทำงานเพื่อชุมชนอย่างเต็มตัว คือในปีนั้นชาวชุมชนคีรีวงประชุมและตกลงพร้อมใจกันว่าจะส่งหมู่บ้านคีรีวงเข้าประกวดหมู่บ้านอพปร. เพื่อนำเงินรางวัลที่ได้จากการประกวดในครั้งนี้มาพัฒนาหมู่บ้าน เพราะหลังจากหมู่บ้านประสบภัยธรรมชาติหลายครั้งหลายครา ชาวชุมชนต้องเลือกระหว่างการอพยพโยกย้ายออกไปอยู่ที่อื่นหรืออยู่ที่นี้ต่อ เมื่อชาวบ้านเลือกจะอยู่ที่นี้ต่อไป แต่เสี่ยงต่อการประสบภัยธรรมชาติอีก หากยังดำรงชีพกันในแบบเดิม เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งของหมู่บ้านที่มีลักษณะเหมือนกันกะทะ หากเลือกจะอยู่สู้กันต่อที่นี้ ก็ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเสียใหม่ ต้องรู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมให้ได้ ต้องมีอาชีพที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มิได้ทำลายอย่างการทำสวนผลไม้ในอดีตที่เอาแต่บุกกรุกพื้นที่ป่า เพราะต้องการพื้นที่ทำสวนผลไม้ และเมื่อได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทั้งจากรัฐ เอกชน ทั้งด้านความรู้ คำแนะนำ และเงินทุน ชาวชุมชนร่วมกันคิดแสวงหาหนทางแก้ไข ปัญหาที่ยั่งยืน เพราะถ้าเราอรับแต่เงินช่วยเหลือแล้วไม่หาหนทางแก้ไข ครั้งต่อไปเราไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รอแต่จะให้คนอื่นมาช่วย เราจึงแสวงหาทางออกร่วมกันระหว่างคนในชุมชน สรุปลงตัวกันที่ต้องจัดหาอาชีพเสริมให้ชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านได้มีหนทางอื่นเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในการหาเลี้ยงชีพ และสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ด้วย

นางอารีเล่าว่าตนได้รับการสนับสนุนให้เป็นที่เลี้ยงให้กับกลุ่มแม่บ้าน สตรีในชุมชนร่วมกันก่อตั้งกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวงขึ้น ร่วมกับแกนนำผู้หญิงคนอื่นๆอีกหลายคนใน

หมู่บ้านเข้าร่วมด้วย ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติที่แท้จริง คือเกิดจากความต้องการร่วมกันของกลุ่มแม่บ้านที่ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความยากจนปากท้องของชาวบ้าน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านจริงๆ ปราศจากการจัดตั้งจากรัฐ และแนวทางที่นำมาแก้ปัญหาก็นำมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม นำมาประยุกต์ร่วมกับองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากบุตรหลานชาวศิรีวงที่ไปร่ำเรียนมา และค่อยๆ พัฒนาความรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับท้องถิ่นอื่นๆ และนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสภาพชุมชนศิรีวง ผ่านระบบการบริหารจัดการแบบชาวบ้านคือทุกอย่างทำด้วยใจจริงๆ

กล่าวได้ว่ากลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาตินั้น มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มคือเพื่อสร้างอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม และสามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาตินำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวชุมชน และทั้งยังสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ชุมชนอีกด้วย เพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับสตรีในชุมชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เสริมสร้างพัฒนาการด้านความคิดและสร้างงานใหม่และสร้างความเข้มแข็งในหมู่คณะ

กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านศิรีวงนับได้ว่าเป็นกลุ่มอาชีพของสตรีที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก เริ่มต้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2539 ด้วยโครงการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ของมูลนิธิโกมลคีมทองและการสนับสนุนของสวนสร้างสรรค์นคร-บวรรัตน์ สตรีในชุมชนศิรีวงประมาณ 10 คนได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติขึ้น กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติพูดได้ว่าเริ่มต้นจากศูนย์ เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวสวน อาศัยอยู่ในเขตป่าเขา ไม่มีพื้นฐานด้านการทอและย้อมผ้ามาก่อน แต่ด้วยการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของกลุ่ม ตั้งแต่เริ่มแสวงหาผู้มีความรู้มาสอน เทคนิควิธีการมัดย้อม สร้างลายผ้า และย้อมด้วยสีธรรมชาติ ทดลองผลิต และจัดจำหน่ายในตลาด โดยเน้นที่การผลิตที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ เป็นการทำงานร่วมกันของชุมชน มีใช้ธุรกิจของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นภาพลักษณ์ทั้งหมดของชาวศิรีวงเป็นองค์กรธุรกิจของชุมชน

กระบวนการผลิตของกลุ่มมัดย้อม การย้อมสีธรรมชาติเป็นความรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถ่ายทอดกันมารุ่นต่อรุ่น เป็นวิถีชีวิตที่ควบคู่กับวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับชุมชน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และเป็นการฟื้นฟูธรรมชาติเพราะใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เป็นการอนุรักษ์รักษาต้นไม้ และการปลูกเพิ่มเติม ลดการสั่งซื้อจากต่างประเทศ เป็นรายได้เมื่อว่างจากงานประจำคือการสวนผลไม้ ทำไร่ ทำนา สร้างคุณภาพชีวิต พัฒนาทักษะของสตรี ให้มีโอกาสเรียนรู้ในสังคม เรียนรู้ปัญหา ศักยภาพในการจัดการแก้ปัญหาของครอบครัวและชุมชน กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ งานมัดย้อม งานบาติก การทอผ้าใช้เอง ร้านค้าสวัสดิการ

ปัจจุบันทางกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวง สามารถสร้างรายได้ประมาณเดือนละ 400,000 บาท โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสินค้าส่งออกจัดจำหน่ายในต่างประเทศ ได้แก่ญี่ปุ่น อิตาลี คิดเป็นร้อยละ 70 ของรายได้ทั้งหมด ส่วนรายได้ที่เหลือได้จากการออกร้านจัดนิทรรศการงานแสดงสินค้าในโอกาสพิเศษต่างๆ และจัดจำหน่ายที่กลุ่มอีกส่วนหนึ่งแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาภายในชุมชน โดยต้นทุนการผลิตเกือบทั้งสิ้นเป็นวัตถุดิบภายในชุมชน เปลือก แก่น ราก ใบ ดอก ผลของไม้ต่างๆที่ใช้เป็นสี ยกเว้นเฉพาะผ้าที่ต้องสั่งซื้อมาจากที่อื่น แต่ปัจจุบันทางกลุ่มกำลังเรียนรู้ที่จะทอผ้าขึ้นเอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต และนำองค์ความรู้เก่าๆมารื้อฟื้นกันใหม่ ร่วมกับองค์ความรู้ใหม่ที่ไปร่ำเรียนมาจากชุมชนทอผ้าในจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนค่าตอบแทนการผลิต และการอยู่เวรทำงาน คิดเป็น ร้อยละ 75 ของรายได้ทั้งหมด ที่เหลือก็จะเป็นการสุทธิต่างที่ทางกลุ่มจะได้รับ

การบริหารจัดการภายในกลุ่ม เริ่มต้นจากเงินทุน 25,000 บาท ที่ได้รับจากโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ สมาชิกกลุ่มคือชาวบ้านในพื้นที่กลุ่มสตรีเข้าร่วมกันทำงานผลิต จัดซื้อวัสดุ มัดสร้างลาย ย้อมสีธรรมชาติ แปรรูป ตรวจสอบคุณภาพ การตลาด มีการหมุนเวียนกันเข้าเวรทำการผลิต อยู่ประจำจัดการกลุ่มซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทั่วไปประจำแต่ละวัน เริ่มจากการดูแลสถานที่ เตรียมต้อนรับแขก ขายปลีก รับคำสั่งสินค้าและจัดส่ง ตลอดจนแบ่งรับงานแปรรูปตัดเย็บที่บ้าน เมื่อทางกลุ่มมีกำไร จะหักสมทบทุนสาธารณะไม่น้อยกว่า 10 ซึ่งสมาชิกเริ่มก่อตั้งกลุ่มที่มีด้วยกัน 10 คนนั้น ปัจจุบันจำนวนสมาชิกกลุ่มคือ 86 คน หรือจำนวน 86 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มแบ่งให้สมาชิกเป็นค่าตอบแทนและค่าผลิตแปรรูปชิ้นงาน เฉลี่ยรายละ 3,000 – 5,000 บาทต่อเดือน จนเกือบทดแทนเป็นรายได้หลักของครอบครัวหากผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นไปตามฤดูกาล โดยกำไรที่เหลือร้อยละ 90 ใช้เป็นเงินทุนสำรองหมุนเวียนภายในกลุ่ม และปัจจุบันกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวงมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มประมาณ 2,000,000 บาท และอีกร้อยละ 60 นำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ การศึกษาอบรมดูงาน สวัสดิการการบาดเจ็บจากการทำงาน มีการหมุนเวียนงานกันเป็นประจำทุกปี สับเปลี่ยนตำแหน่งบทบาทหน้าที่ เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้งานอย่างทั่วถึง ทุกคนสามารถทำงานทุกตำแหน่งได้ สามารถทำแทนกันได้

คณะกรรมการกลุ่มประกอบด้วย

1. คณะกรรมการฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ
เหรัญญิก และบัญชี

2. คณะกรรมการฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายจัด

ซื้อ

3. คณะกรรมการพิเศษ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติบ้านคีรีวง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานแม่บ้านกลุ่มเกษตร ม.10

จะเห็นได้ว่าทางกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านคีรีวงสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในจำนวนที่สูงมาก และรายได้ส่วนหนึ่งที่เหลือหลังจากการหักค่าใช้จ่ายต่างๆแล้ว ร้อยละ 10 หรือประมาณ 30,000 - 40,000 บาททางกลุ่มได้ตั้งเป็นกองทุนสาธารณะ ตั้งเป็นทุนการศึกษา กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรมส่งเสริมเยาวชน ดูแลผู้สูงอายุ การกีฬา และการรับรองต้อนรับต่างๆของชุมชนในกรณีที่จำเป็น นอกจากนี้ทางกลุ่มยังเผยแพร่ภูมิปัญญาของตนเองให้แก่ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศที่มีการร้องขอ และสนับสนุนให้เยาวชนรุ่นใหม่ให้รวมตัวกันตั้งกลุ่มลายเทียน เป็นกลุ่มเขียนเทียนด้วยสีธรรมชาติ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และริเริ่มพัฒนาสินค้าที่ไม่มีใครทำมาก่อน สร้างรูปแบบเทคนิคในการผลิตใหม่ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือทางกลุ่มต้องการสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีโอกาสเรียนรู้สู่การเป็นผู้นำชุมชนต่อไป

แรกเริ่มเดิมทีความรู้เกี่ยวกับการมัดย้อมผ้าก็มีวิทยากรมาให้ความรู้ คำแนะนำ ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของการตั้งกลุ่มสอนตามขั้นตอนการผลิตผ้ามัดย้อม เมื่อจับเทคนิคได้แล้ว ก็ลองเรียนรู้ผิดรู้ถูกไปเรื่อยๆ โดยนำส่วนต่างๆต้นไม้ที่มีภายในชุมชนมาหัดทดลองดู เพื่อให้เกิดสีธรรมชาติใหม่ๆ เช่น สีเหลืองอมเขียวจากหูกวาง สีส้ม สีชมพู จากเปลือกมังคุด สีเขียวเข้มของเพกา สีน้ำตาลเข้มของลูกเนียง สีเทาของสะตอ สีเหลืองสดจากขมิ้น สีน้ำตาลอ่อนของแก่นหลุมพอ เป็นต้น ส่วนการเรียนรู้ภายในชุมชนนั้นคือการเรียนรู้การทอผ้า สาเหตุมาจากความต้องการลดต้นทุนการผลิต เพราะปัจจุบันต้องซื้อผ้ามาจากโรงงานแล้วนำมามัดย้อม และตัดเย็บเอง แต่ปัจจุบันทางกลุ่มพยายามจะเรียนรู้ที่จะทอผ้าเอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต และนำภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีอยู่ดั้งเดิมมาใช้ เรียนรู้จากคนเฒ่าคนแก่ภายในหมู่บ้าน ที่พอมืออยู่ข้าง จากการบอกเล่าเรียนรู้เพิ่มเติมจากเครือข่าย เป็นการสืบค้นจากคนแก่ ทดลองทำไปเรื่อยๆ ลองผิดลองถูก เมื่อใช้ได้จริง ก็พยายามทดลองหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเอง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ และองค์ความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีอยู่ดั้งเดิม

ผ้ามัดย้อมมีคุณค่ามาก เนื่องจากกว่าจะได้มาสักหนึ่งผืนต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน ปัญหาการผลิต ขึ้นอยู่กับฤดูกาล เพราะฤดูฝน ฝนตกหนัก ทำให้สีที่นำมาย้อมผ้าซีดลง เพราะในใบไม้มีน้ำมาก เมื่อฤดูแล้ง น้ำน้อย ผ้าที่ย้อมก็จะมีสีซีด เราควบคุมคุณภาพสีไม่ค่อยได้ เพราะวัตถุดิบแปรเปลี่ยนตามฤดูกาล แต่ก็เป็นเอกลักษณ์ คือทุกตัวก็จะแตกต่างกัน บางทีก็มีขึ้นเดียวไม่ได้ทำหลายชิ้น แต่สีที่ได้เป็นสีจากธรรมชาติปราศจากการใช้สารเคมี จึงไม่มีอันตรายต่อสุขภาพผิว การนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาใช้ ต้องอาศัยประสบการณ์ พี่ชายน้อย ยังอ่อนอยู่ สีจะ

จาง แก่จัดก็ไม่ได้ เพราะสีไม่มีสี หลังจากนั้นก็นำผ้าที่ผ่านการมัดย้อมแล้ว ก็แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น เสื้อ กางเกง กระเป๋า ผ้าเช็ดหน้า ผ้าตัดชุด

กระบวนการผลิตผ้ามัดย้อมสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. นำเปลือกไม้ ใบ ผล มาสกัดน้ำสีด้วยการบด สับให้ละเอียด แล้วนำไปต้มจนเดือน ใช้เวลาประมาณ 1 วัน
2. นำผ้าฝ้ายซักด้วยน้ำสะอาดและขจัดไขมันให้หมด โดยการต้มกับผงซักฟอกหรือแช่น้ำไว้ประมาณ 1 คืน
3. นำผ้าที่ซักจนสะอาดแล้ว มามัดลายตามความต้องการ และต้องมัดให้แน่น
4. นำผ้าที่มัดลายเรียบร้อยแล้ว ไปต้มในน้ำสีโดยต้มทิ้งไว้ประมาณ 30 - 60 นาที แล้วนำไปซัก
5. นำผ้าไปล้างในน้ำสะอาดอีกครั้ง ถ้าได้สีตามที่ต้องการแล้วจึงนำไปแกะลาย แต่ถ้าไม่ได้สีที่พอใจก็นำไปต้มน้ำสีใหม่อีกครั้ง
6. นำผ้าที่แกะลายเรียบร้อยแล้ว ตากไว้ในที่ร่ม

เนื่องจากกลุ่มมัดย้อมเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากความต้องการแก้ปัญหาของชุมชน สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มก็เป็นกลุ่มสตรีที่อาศัยภายในหมู่บ้านคีรีวง เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลุ่มสาธารณะ ไม่มีใครถือหุ้น ทุกคนเป็นเจ้าของกลุ่มเท่าเทียมกัน แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนภายในความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนภายในกลุ่มก็จะเป็นเพื่อน พี่น้อง ญาติมิตร เพื่อนบ้านใกล้ชิดเรียนเคียงบรรยาศการทำงานก็จะมีสนุกสนานเฮฮา เป็นบรรยากาศของการร่วมกันทำงาน มิใช่เจ้านายกับลูกน้อง การสื่อสารภายในกลุ่มจึงมีความเป็นกันเองอยู่มาก และหากต้องการสื่อสารอย่างเป็นทางการ ก็จะแจ้งในที่ประชุม ซึ่งจะประชุมในทุกวันที่ 5 ของเดือน

กลุ่มใบไม้บ้านคีรีวง

กลุ่มใบไม้บ้านคีรีวงเป็นอีกกลุ่มหนึ่งของชุมชนคีรีวงที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับชาวชุมชน ด้วยการบริหารจัดการกลุ่มของนางอุไร ศิวเงิน เจ้าของกลุ่มใบไม้บ้านคีรีวงซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มมัดย้อมสิทธรมชาติบ้านคีรีวงด้วย ภายหลังได้แยกตัวออกมาตั้งกลุ่มใบไม้เพื่อผลิตสินค้า เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า ที่ได้จากการย้อมสิทธรมชาติ เช่น ใบไม้ เปลือกขนุน ซึ่งการบริหารจัดการของกลุ่มนี้แตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ แต่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มสมุนไพร ทั้งนี้เนื่องจากการตั้งกลุ่มเป็นความต้องการของตนเองมีความต้องการที่จะประกอบธุรกิจ สร้างอาชีพและรายได้ให้ครอบครัวของตน และเริ่มต้นตั้งกลุ่มด้วยเงินทุนของตนเอง มิได้มีลักษณะของ

การรวมกลุ่ม ร่วมหุ้นกันแต่อย่างใด เป็นเหมือนการประกอบธุรกิจภายในครัวเรือนมากกว่า มีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือนด้วย ซึ่งก็เป็นคนในท้องถิ่นนี่เอง

อุไร ดวงเงิน (สัมภาษณ์), 5 มกราคม 2547 เล่าให้ฟังว่าเป็นชาวคีรีวงโดยกำเนิด เข้าไปเรียนในกรุงเทพมหานครจบระดับอนุปริญญา แล้วทำงานในโรงงานทอผ้าเป็นเวลาหลายปี เมื่อแต่งงานแล้วจึงกลับมาอยู่บ้าน ระหว่างที่กลับมาอยู่ที่คีรีวงทำมาหาเลี้ยงชีพ ด้วยการทำสวนผลไม้ ดังเช่นที่บรรพบุรุษเคยทำมา ระหว่างทางทุกวันที่ยังไปทำสวนบนเขา ได้มีการพูดคุยกันระหว่างนั่งพักเหนื่อยถึงปัญหาปากท้องของชาวบ้าน เห็นว่ารายได้จากการทำสวนเป็นรายได้ที่น้อย ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น หลังจากทำสวนแล้วชาวบ้านจะมีเวลาเหลือ เพราะการทำสวนผลไม้มีฤดูกาลเก็บเกี่ยวอยู่ประมาณ 3-4 เดือน เป็นช่วงที่ชาวสวนต้องเก็บผลผลิตออกขายที่ตลาด ซึ่งหลังจากช่วงนั้นแล้วชาวสวนก็จะเข้าสวนในช่วงเช้าเพื่อดูและรักษา ถากหญ้า ใส่ปุ๋ย น่าจะมีอาชีพอื่นเป็นอาชีพเสริมได้อีก

อีกทั้งความชอบส่วนตัวที่จะทำงานด้านนี้ คือสมัยตอนที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ได้มีโอกาสทำงานในโรงงานทอผ้ามาก่อน เคยอยู่ฝ่ายผลิตในโรงงานทอผ้า รู้ว่าตลาดผ้ายังเป็นที่น่าสนใจอยู่ ตลาดผ้ายังมีความต้องการอยู่มากเพราะเป็นปัจจัยสี่ และมีความรู้ทางนี้อยู่บ้างน่าจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ เริ่มแรกก็ไม่มีใครเห็นด้วย ทุกคนว่ามันบ้า ไม่มีผู้นำชุมชนคนไหน ทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุน เพราะเขาว่ามันมองไม่ออก มองไม่เห็นเป็นรูปธรรม ไม่เห็นโอกาสสำเร็จ ซึ่งคุณอุไรกล่าวว่ก็เข้าใจว่ามันยาก เพราะเขาไม่เคยเห็นมาก่อน แต่ก็ยังอยากจะทำต่อไป เพราะเป็นนิสัยที่ได้รับการสั่งสอนจากพ่อแม่มาตลอดตั้งแต่เป็นเด็ก ถึงการทำงานให้ชุมชนต้องทำเพื่อส่วนรวม และคนส่วนใหญ่ที่นั่นก็เป็นอย่างนี้ เพราะเคยลำบากร่วมกันมาก่อน อีกทั้งต้องการแสดงให้ชาวบ้านที่มีค่านิยมผิดๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของลูกหลาน คือชาวบ้านส่วนใหญ่มองว่า อนาคตให้ไปร่ำไปเรียนมาถึงกรุงเทพฯ แต่กลับมาอยู่บ้านทำงานที่บ้าน ซึ่งคนส่วนใหญ่คิดว่าพ่อส่งเด็กออกไปเรียนในเมืองแล้ว หนุ่มสาวเหล่านั้น ต้องออกไปทำงานที่อื่น ที่ดีกว่าเดิม ที่ไม่ต้องกลับมาทำสวนผลไม้ให้ลำบากเหมือนเช่นพ่อแม่ เพราะถ้าต้องกลับมาทำสวนอย่างเก่าก็ไม่ต้องเสียเงินส่งไปเรียน เราต้องการให้เด็กหนุ่มสาวที่เรียนจบอยากกลับมาอยู่บ้านได้กลับบ้าน มีอาชีพเสริมนอกจากการทำสวนเลี้ยงครอบครัว ให้เขามีรายได้เพิ่มเติมด้วยอยู่ได้ ให้ชาวบ้านเห็นว่า ที่ไปร่ำเรียนมาก็มีประโยชน์ สามารถนำความรู้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดได้

จึงได้ก่อตั้งกลุ่มขึ้นอย่างเป็นทางการประมาณ ปี พ.ศ. 2537 โดยเริ่มจากชักชวนคนใกล้ชิด คนรู้จักบ้านใกล้เคียง คนที่พบกันบนเขาบ่อยๆ แต่ผู้ที่เข้ามาทำงานที่กลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นญาติกัน บางคนก็ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เพิ่งมารู้จักกันตอนทำงานก็มี การทำงานในช่วง

แรกประสบปัญหาพอสมควร เนื่องจากต้องลองผิดลองถูกแล้ว ยังต้องถ่ายทอดงานนี้ให้กับชาวบ้านคนอื่นๆที่เข้ามาทำงานในกลุ่มด้วย ซึ่งชาวบ้านบางคนก็เข้ามาทำงานที่ร่วมงานกันไม่ได้ เพราะเขามีลักษณะของชาวบ้านอยู่มาก ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ไม่เชื่อฟังระเบียบปฏิบัติ วิธีการทำงานของทางกลุ่ม หรือเรียกภาษาชาวบ้านนี่ก็คือ หัวเหลี่ยม การดำเนินงานของทางกลุ่มนั้น ตนเองเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดร่วมกับครอบครัว ส่วนชาวบ้านที่เข้ามาทำงานให้กลุ่มนั้น จะจ่ายเป็นค่าแรงเป็นรายชิ้นหรือรายวัน แล้วแต่งานที่รับผิดชอบ นางอุไรกล่าวให้ฟังว่าได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมงานไว้คือ ต้องมีความต้องการทำงาน และต้องลงมือทำงาน เพราะคุณสมบัติเหล่านี้จำเป็นมากที่จะส่งผลให้งานเสร็จตามความต้องการ ซึ่งปัจจุบันมีการส่งสินค้าเข้ามาเป็นจำนวนมาก แต่ก็ต้องปฏิเสธไป เนื่องจากไม่ยอมรับงานเกินกำลังของตน ถ้ารับมาแล้วทำตามที่ได้รับปากไม่ได้ก็จะเสียชื่อและสร้างความเสียหายแก่ทุกฝ่าย ตลอดกรรมวิธีการผลิตใช้แรงงานภายในชุมชน ทำให้ระยะเวลาในการผลิตสินค้าอาจนานกว่าสินค้าที่ผลิตด้วยระบบโรงงาน แต่สินค้าของทางกลุ่มจะมีเอกลักษณ์ ผ้าที่นำมาข้อมก็เป็นผ้าที่ทอจากวัฒนธรรมชาติ สีที่ใช้ในการข้อมซึ่งเป็นส่วนที่เด่นที่สุดของผลิตภัณฑ์นั้น เป็นสีที่ได้จากวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยทางกลุ่มใบไม้ นั้น ได้เลือกเฉพาะใบไม้ เปลือกไม้ ผลไม้ต่างๆ มาข้อมให้เกิดสีสันสวยงามตามธรรมชาติ และขั้นตอนออกแบบและตัดเย็บก็ล้วนแต่มาจากความคิดภูมิปัญญาของชาวบ้านทั้งสิ้น กว่าที่ทางกลุ่มจะก้าวมาถึงวันนี้ได้ ต้องอาศัยเวลาระยะเวลาในการเรียนรู้ สร้างคนหนึ่งคนที่ไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้เลย มีแต่ความต้องการอยากทำงาน และทำจริง ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มสามารถเลี้ยงดูเองได้ กลายเป็นอาชีพหลักของตนเองและครอบครัว และมีความภูมิใจเป็นอย่างมากที่สามารถสร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านคนอื่นๆ และเป็นตัวแทนผู้ผลิตสินค้ารายหนึ่งของชุมชนศิรีวง

กลุ่มสมุนไพรบ้านศิรีวง

กลุ่มสมุนไพรบ้านศิรีวงเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มใบไม้ คือเป็นธุรกิจของครอบครัว เป็นธุรกิจขนาดย่อม เป็นอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน กลุ่มบ้านสมุนไพรก่อตั้งขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมก่อตั้งในตอนแรกมีด้วยกัน 4 ครัวเรือน และยังคงจำนวนเท่านี้มาจนถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งกลุ่มคือ สร้างผลิตภัณฑ์การวัตถุดิบในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าออกจำหน่ายด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และถือได้ว่าเป็นกลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะของธุรกิจเอกชน มีกระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน และถือเป็นกลุ่มองค์กรที่มีรายได้มั่นคงที่สุดในศิรีวงก็ว่าได้

สนธยา ชำนะ (สัมภาษณ์), 21 มกราคม 2547 เล่าว่า กลุ่มสมุนไพรเริ่มต้นจากแนวคิดของเขา ผู้นำกลุ่มที่ต้องการแก้ปัญหาความยากจนของภาคเกษตรกรรม ซึ่งนับวันความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรก็ยิ่งห่วยหรือไปทุกขณะ จนรายได้จากอาชีพหลักอย่างเดียวเริ่มไม่เพียงพอ รวมถึงประชากรที่เพิ่มขึ้นที่ดินทำกินน้อยลง เขาจึงได้คิดหาอาชีพเสริมที่จะสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ โดยมีความเชื่อว่าชุมชนจะเข้มแข็งและยั่งยืนได้ต้องเริ่มต้นจากครอบครัวอันเป็นรากฐานของสังคม และมีแนวคิดจะแปรรูปสมุนไพรออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ โดยเน้นการแปรรูปผลผลิตที่เหลือจากสวนเกษตร โดยได้ร่วมกับครัวเรือนที่อยู่ใกล้เคียงอีก 3 ครอบครัว ผลิตสินค้าออกจำหน่าย ดังนี้

ครอบครัวของนางเอื้อน เนาว์สุวรรณ ผลิตลูกหยีฉาบ

ครอบครัวของนางกุหลาบ นุ่มจิตร ผลิตเทียนหอม

ครอบครัวของนายบำรุง ชำนะ ผลิตทุเรียนกวนห่อกาบหมาก

ครอบครัวของนายสนธยา ชำนะ ผลิตสบู่เปลือกมังคุด

โดยสินค้าทั้งหมดเหล่านี้จัดวางจำหน่าย ณ กลุ่มสมุนไพรบ้านคีรีวง โดยสินค้าที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ สบู่เปลือกมังคุด ซึ่งเกิดจากการลงมือศึกษาค้นคว้าอย่างหนักของนายสนธยาจนได้ข้อสรุปที่ว่าเปลือกมังคุด มีสรรพคุณทางยาที่ดีมากและใช้เป็นสมุนไพรมาตั้งแต่โบราณ และมังคุดของคีรีวงก็เป็นมังคุดที่ดีที่สุดในประเทศไทย ถ้าสามารถนำเปลือกมังคุดที่ทิ้งโดยเปล่าประโยชน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้นั้นจะเป็นผลดีมาก จึงได้คิดค้นผลิตสบู่เปลือกมังคุดขึ้น ซึ่งทั้งกระบวนการผลิต เครื่องจักรและแรงงานการผลิต รวมทั้งการบริหารจัดการเป็นความสามารถของคนในชุมชนทั้งสิ้น

ถึงวันนี้กลุ่มสมุนไพรนับว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงด้านรายได้ต่อเดือนหลายแสนบาท มีสมาชิก 16 คน และ 4 ครอบครัว มีผลิตมากมายที่สร้างชื่อเสียง ได้แก่ สบู่และแชมพูสมุนไพรเปลือกมังคุด สบู่สั้มแขก จี๊ฝั้งมังคุด ปุ๋ยชีวภาพเปลือกมังคุด และไวน์เขาหลวงทำจากมังคุด สบู่มังคุด แชมพูสระผม ครีมนวดผม ยาแก้นิยุง สั้มแขกตากแห้ง ของชำร่วย ของที่ระลึก

นายสนธยา ยังย้ำอีกว่า ณ วันนี้เขาขายความเชื่อมั่นของครอบครัว สิ่งที่เขาพยายามก็คือ ให้ทุกครัวเรือนสร้างผลิตภัณฑ์ของครอบครัวขึ้นมา และสร้างเอกลักษณ์ในสินค้าของตัวเอง เพื่อทุกครอบครัวสามารถอยู่รอดได้ ชุมชนก็จะเข้มแข็งโดยปริยาย

กลุ่มลายเทียนบาติกสีธรรมชาติบ้านคีรีวง

กลุ่มลายเทียนถือเป็นกลุ่มน้องใหม่ที่เพิ่งถือกำเนิดขึ้น เมื่อไม่นานมานี้ จากนโยบายของรัฐบาลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำให้กลุ่มหนุ่มสาวที่ได้ร่วมงานกับกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติมีความคิดริเริ่มต้องการจะมีผลิตภัณฑ์เป็นของตัวเอง และได้ลงเรียนรู้มีโอกาสร่วมกันบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันในชุมชนตั้งแต่รุ่นหนุ่มสาว จากการได้ไปศึกษาดูงาน เห็นว่าผ้าบาติกเป็นที่ต้องการของตลาด และชาวบ้านน่าจะทำได้ จึงลงนามาเรียนรู้และปรับเปลี่ยนให้มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง โดยนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตผ้าบาติกสีธรรมชาติเพื่อให้ความแตกต่างจากบาติกทั่วไปซึ่งใช้สีเคมีเป็นหลัก จึงเกิดแรงบันดาลใจในการทำผ้าบาติกสีธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่าในการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่เกิดอันตรายต่อผู้สวมใส่ เป็นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ทำให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติ ทำให้มีความผูกพันกับธรรมชาติท้องถิ่น

ปัจจุบันกลุ่มลายเทียนบาติกสีธรรมชาติบ้านคีรีวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในระยะแรกมีกลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติเป็นที่เล็งใช้ในการดำเนินงาน กำลังอยู่ในช่วงเรียนรู้และพัฒนาผลงานต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการตั้งกลุ่ม คือ

1. สร้างอาชีพเสริมให้กับบุคคลที่มีความสนใจ
2. สร้างงานสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน
3. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเองทำเองในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
5. เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. สร้างความสามัคคีในหมู่คณะและชุมชน
7. ส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับชุมชน

และมีเป้าหมายในการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนี้

1. ลดภาวะการว่างงานในชุมชน
2. ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้
3. เพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน
4. เป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ซึ่งในปัจจุบันสมาชิกกลุ่มได้กำหนดโครงสร้างการทำงานของกลุ่มขึ้นมา เพื่อให้การทำงานเป็นระบบมากขึ้น ดังนี้

1. ประธานกลุ่ม ได้แก่ นายทิมมาตร ไชยบุญ
2. รองประธาน ได้แก่ นางสาวสุกัญญา มัฏฐารักษ์ นางสาวเนาวรัตน์ ล่องจ้ำ
3. ฝ่ายจัดซื้อ ได้แก่ นางอรุราดิ ไชยบุญ

4. เลขานุการ ได้แก่ นายนิพนธ์ บุญขวัญ
5. การเงินและบัญชี ได้แก่ นางดาราวรรณ วิทรโถง นางจิตติภา ยอดระบำ
6. ฝ่ายตลาดและการขาย ได้แก่ นางอรุณวดี ไชยบุญ นางสาวเบญจพิตร มัญญารักษ์
7. ฝ่ายผลิต ได้แก่ นางสาวจรรจรินา ชูแก้ว นางสาวขวัญจิต ดวงแก้ว นางสาวนัยนา วิทรโถง นายสมศักดิ์ ไชยเสภา นายไพรัตน์ บุญเฉลย นางดาราวรรณ วิทรโถง นางจิตติภา ยอดระบำ นางสาวภา ตลิ่งจิตร นายสมศักดิ์ เวชเสถียร

ที่ปรึกษากลุ่ม ได้แก่ นายขงยุทธ กระจ่างโลก กำนันตำบลกำโลน นายวิเชียร เขียม สวัสดิ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 นายสนธยา ชำนะ ผู้ประสานงานกลุ่มสมุนไพรบ้านคีรีวง นางอุไร ดวงเงิน ผู้ประสานงานกลุ่มใบไม้บ้านคีรีวง

อีกทั้งได้กำหนดระเบียบของกลุ่มเพื่อให้การทำงานเป็นระบบมากขึ้น ดังนี้

1. สมาชิกต้องร่วมกิจกรรมกับทางกลุ่มอย่างน้อยเดือนละ 15 วัน
2. ให้ความสำคัญกับกลุ่มโดยไม่กระทบต่อครอบครัวของสมาชิก
3. สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมในวันที่ 30 ของทุกเดือน

กลุ่มงดสูบบุหรี่บ้านคีรีวง

กลุ่มงดสูบบุหรี่เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นเป็นกลุ่มแรกของชุมชนคีรีวง จากจุดเริ่มต้นที่ต้องให้ชาวชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น สามารถประหยัดเงินที่ต้องเสียไปกับบุหรี่ นายผ่อง ฉนวนธรรม สมาชิกอาวุโสของกลุ่มงดสูบบุหรี่เล่าประวัติของกลุ่มงดสูบบุหรี่ว่า ผ่อง ฉนวนธรรม (สัมภาษณ์), 20 มกราคม 2547) เกิดจากวงสนทนา วงน้ำชาในหมู่บ้าน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาเสร็จสิ้นการประกวดหมู่บ้านจากโครงการอพพร.พอดี นายผ่องร่วมด้วยพรรคพวกเพื่อนบ้านประมาณ 12 คน ประกอบด้วยคนที่เคยสูบบุหรี่และไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อน พูดคุยกันถึงโทษการสูบบุหรี่ พิษภัยที่เกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่ และประโยชน์ของการไม่สูบบุหรี่กันอย่างกว้างขวาง และท้ายที่สุดสามารถสรุปความคิดที่กระจัดกระจายเหล่านั้นออกมาให้เป็นรูปธรรมได้เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมโดยรวม คือกำหนดให้มีการจัดตั้งกลุ่มงดสูบบุหรี่ขึ้น ในวันที่ 1 มกราคม 2530 ถือเป็นวันเริ่มก่อตั้งกลุ่มงดสูบบุหรี่ มีสมาชิกเริ่มต้นจำนวน 12 คน และดำเนินกิจกรรมเพื่อการลด ละ เลิกสูบบุหรี่ และหารายได้เสริม และดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยได้แต่งตั้งกรรมการฝ่ายต่างๆซึ่งทุกคนเป็นกรรมการบริหารของกลุ่ม เพื่อให้การพัฒนา กลุ่มเป็นไปตามที่ที่ประชุมกลุ่มกำหนดจึงตกลงให้การประชุมเป็นกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มงดสูบบุหรี่

บุหรี ซึ่งตรงกับวันที่ 4 ของทุกเดือน ต่อมากลุ่มงดสูบบุหรีได้มีกิจกรรมสวัสดิการเพื่อคุ้มครองสมาชิกจนถึงปัจจุบัน

โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มงดสูบบุหรีขึ้น ดังนี้

1. เพื่อเป็นการประหยัด ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลือง
2. เพื่อสุขภาพที่ดีของตัวเองและคนใกล้ชิด
3. เพื่อเป็นการเริ่มต้นที่ดีของตัวเอง กลุ่ม และครอบครัว
4. เพื่อรณรงค์ให้เกิดการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ไม่สูบบุหรี
5. เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนได้ตระหนักถึงโทษของการสูบบุหรี
6. เพื่อตระหนักถึงภัยอันตรายของการสูบบุหรีตลอดจนการเปลี่ยนทัศนคติใหม่ต่อการ

สูบบุหรี

สมาชิกของกลุ่มงดสูบบุหรีในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. สมาชิกสามัญ
2. สมาชิกสมทบ หมายถึง คนในครอบครัวของสมาชิกสามัญ
3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ หมายถึง แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

โดยสาระสำคัญแล้วกิจกรรมกลุ่มงดสูบบุหรีสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ประชุมประจำเดือน ทุกวันที่ 4 ของเดือน เวลา 17.00 น. หรือตามความเหมาะสม

สม

2. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่สัปดาห์ขึ้น 15 คำของทุกเดือน
3. กิจกรรมสวัสดิการหาเงินเข้ากองทุนสวัสดิการเดือนละครั้ง
4. กิจกรรมให้ความร่วมมืองานส่วนรวมภายในหมู่บ้าน (ตามความเหมาะสม)

ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มงดสูบบุหรี ซึ่งกำหนดให้เฉพาะกับสมาชิกสามัญ

1. สมาชิกทุกคนจะต้องเป็นบุคคลที่งดสูบบุหรีโดยเด็ดขาด
2. สมาชิกต้องมีความจริงใจต่อตัวเองและกลุ่ม
3. สมาชิกต้องจ่ายค่าบำรุงกลุ่มคนละ 10 บาท ต่อเดือนโดยเรียกคืนไม่ได้แม้ว่ากรณี

ใดๆ

4. สมาชิกต้องสะสมเงินสัจจะขั้นต่ำคนละ 30 บาท ต่อเดือน จ่ายคืนเมื่อครบ 3 ปี

4.1 กรณีที่สมาชิกถอนเงินคืนเมื่อครบ 3 ปี หลังจากนั้นถ้าต้องการสะสมเงิน

สัจจะใหม่จะต้องครบ 3 ปีอีก

4.2 กรณีที่สมาชิกไม่ถอนเงินคืนเมื่อครบ 3 ปี ก็ต้องรอนกว่าเข้ารอบปีหรือครบปี จึงจะถอนเงินได้

4.3 กรณีที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม ก็สามารถถอนเงินได้โดยไม่ต้องครบ 3 ปี

5. สมาชิกจะต้องมีการพบปะกันเป็นประจำทุกวันที่ 4 ของเดือน

6. สมาชิกจะต้องสวมเสื้อกลุ่มทุกครั้งเมื่อเข้าประชุมประจำเดือน

ระเบียบว่าด้วยการใช้เงินสวัสดิการรักษาพยาบาล

1. สมาชิก และครอบครัวป่วยเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลของรัฐ นำใบเสร็จรับเงิน หรือสำเนาตามความเป็นจริงเบิกในวันประชุมประจำเดือน

2. ทางกลุ่มต้องจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีแก่สมาชิกกลุ่ม

ระเบียบว่าด้วยการใช้สวัสดิการเสียชีวิต

1. สมาชิกเสียชีวิตกลุ่มจะจ่ายสวัสดิการคนละ 5,000 บาท

2. สมาชิกกลุ่มร่วมกันบริจาคสมทบคนละ 100 บาท

3. เงินสัจจะของสมาชิกที่เสียชีวิตทางกลุ่มจะจ่ายคืนกับญาติของสมาชิก

สำหรับสมาชิกที่ทำผิดระเบียบข้อบังคับของทางกลุ่ม กลุ่มได้ตั้งบทลงโทษ ไว้ดังนี้

1. สมาชิกเข้าประชุมสายเกิน 15 นาที สมาชิกจะต้องจ่ายค่าปรับคนละ 10 บาท

2. สมาชิกไม่สวมเสื้อเข้าประชุมประจำเดือน สมาชิกจะต้องจ่ายค่าปรับให้กับทางกลุ่มครั้งละ 50 บาท

3. สมาชิกขาดประชุมโดยไม่ทราบสาเหตุ ติดต่อกัน 2 ครั้ง ปรับครั้งละ 20 บาท

4. สมาชิกไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดในวันขึ้น 15 ค่ำของทุกเดือน สมาชิกต้องจ่ายค่าปรับครั้งละ 20 บาท ยกเว้นคนที่ทำงานอยู่นอกพื้นที่ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต้องมีใบลาประกอบเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอแก่ทางกลุ่ม

5. สมาชิกไม่เข้าร่วมกิจกรรมสวัสดิการ สมาชิกต้องจ่ายค่าปรับครั้งละ 150 บาท

6. กรณีที่สมาชิกกลับมาสูบบุหรี่อีก สมาชิกต้องจ่ายค่าปรับครั้งแรก 50 บาท ครั้งที่

2 จะต้องจ่ายค่าปรับ 100 บาท

การขาดจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มงดสูบบุหรี่

1. ตาย

2. ลาออก
3. ขาดประชุมติดต่อกัน 3 ครั้ง
4. กลับมาสูบบุหรี่อีกติดต่อกัน 3 ครั้ง

เราจะเห็นได้ว่ากลุ่มงดสูบบุหรี่เกิดจากความต้องการของผู้ชายชาวบ้านวัยใกล้เคียงกัน ต้องการจะเลิกบุหรี่ เพื่อสุขภาพ รายจ่าย และสถานะทางสังคม จึงได้รวมกลุ่มกันขึ้น โดยกลุ่มพยายามจะเลี้ยงตัวให้อยู่รอดด้วยการหารายได้ให้กลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจึงมีการรับจ้างขายหญ้า ถางสวน เป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้มีกิจกรรมจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วม นอกจากจะได้เลิกบุหรี่แล้ว ยังสามารถสร้างรายได้อีกด้วย และทางกลุ่มพยายามจะสร้างระบบสวัสดิการกลุ่มขึ้นมาเพื่อจูงใจให้สมาชิกอยู่กับกลุ่มนานๆ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบให้เห็นกระบวนการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยขอสรุปออกมาเป็นตาราง ดังนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการรวมกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	การรวมกลุ่ม
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - แคนนำหมู่บ้านต้องการให้ชาวชุมชนมีแหล่งออมทรัพย์ที่เป็นของหมู่บ้านเอง เป็นแหล่งเงินทุนให้ชาวบ้าน ให้ชาวบ้านรู้จักการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ การวางแผน การจัดการแก้ปัญหา กิจกรรมสามารถเชื่อมโยงพฤติกรรม ความสัมพันธ์ร่วมกันของชาวบ้าน - มีความหลากหลายในการรวมกลุ่ม เนื่องจากไม่จำกัดเพศ อายุ เปิดกว้างตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุเพียงแต่ต้องมีความสามารถในการส่งเงินออมทรัพย์ - มีความเป็นธรรมชาติในการรวมกลุ่ม ทุกคนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยความสมัครใจ เชื่อใจในการบริหารจัดการกลุ่มของแคนนำ
ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม หารายได้เสริมให้ชาวบ้าน กระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร - ผู้เข้าร่วมชมรมต้องได้รับการยอมรับจากทางครอบครัว

	เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมทั้งบ้าน หรือคนที่เป็ ลูกหลานต้องมีความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม
กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน	- สมาชิกกลุ่มเป็นแม่บ้านที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เพื่อน บ้าน เครือญาติที่มีความรู้ความสามารถด้านนี้ มีความ ต้องการหารายได้เสริม ด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านและวัตถุดิบที่ มีอยู่ในท้องถิ่น - มีการปันผลกำไร มีการฝากเงินไว้เพื่อเป็นสวัสดิการกลุ่ม
กลุ่มหัตถกรรมจักสาน	- สมาชิกกลุ่มเป็นผู้สูงอายุ และผู้พิการ ที่มีความรู้ความ สามารถด้านนี้ มีความต้องการหารายได้เสริม ด้วยภูมิ ปัญญาพื้นบ้านและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น - มีการปันผลกำไร มีการฝากเงินไว้เพื่อเป็นสวัสดิการกลุ่ม

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการรวมกลุ่ม (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	การรวมกลุ่ม
กลุ่มมัดข้อมสี่ธรรมชาติ	- สมาชิกกลุ่มเป็นสตรีในหมู่บ้าน ที่ต้องการหารายได้เสริม จึงรวมกลุ่มกันผลิตสินค้าออกจำหน่าย ด้วยภูมิปัญญาพื้น บ้านและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น - มีการปันผลกำไร มีการฝากเงินไว้เพื่อเป็นสวัสดิการกลุ่ม
กลุ่มใบไม้	- เป็นธุรกิจของครอบครัว ไม่ใช้การรวมกลุ่ม แต่มีการ จ้างแรงงานคนในชุมชนเข้าทำงานให้กลุ่ม จ่ายค่าแรงให้ เป็นรายวันหรือรายชิ้น
กลุ่มสมุนไพร	- สมาชิกกลุ่มเป็นญาติที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน มี ความต้องการให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยการนำ สมุนไพร และวัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิตเป็นสินค้าจำหน่าย มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ไม่มีการปันผล กำไร ไม่มีสวัสดิการ
กลุ่มลายเทียนบาติกสี่ธรรมชาติ	- สมาชิกกลุ่มเป็นเยาวชนในหมู่บ้าน ที่ต้องการหารายได้ เสริม และมีโอกาสได้เรียนรู้การทำงานกลุ่ม จึงรวมกลุ่ม

	กันผลิตสินค้าออกจำหน่าย ตามแนวทางที่มีอยู่
กลุ่มงดสูบบุหรี่	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ชายทั้งหมด เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายในการสูบบุหรี่ มีความต้องการร่วมกันในการจะเลิกสูบบุหรี่ เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น เพื่อมีเงินเหลือเก็บ และมีสถานะทางสังคมที่ดีขึ้น - ไม่สร้างรายได้ให้สมาชิก เว้นแต่กรณีมีกิจกรรมพิเศษของกลุ่ม เช่น รับจ้างขายหญ้าในสวน แต่มีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลให้สมาชิกกลุ่ม

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการเรียนรู้เพื่อชีวิต

ชื่อกลุ่ม	การเรียนรู้เพื่อชีวิต
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - นำองค์ความรู้ที่ได้รับเมื่อครั้งร่วมงานกับสหกรณ์อำเภอ ลานสกลมาปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพชุมชน - มีการลองผิดลองถูก เรียนรู้ร่วมกัน อาศัยความตั้งใจที่จะทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - เรียนรู้ร่วมกันทั้งชุมชน อาศัยการศึกษาดูงานภายนอกชุมชน แล้วนำมาปรับให้ให้เหมาะสม จนกระทั่งสามารถออกมาเป็นระเบียบปฏิบัติดังเช่นในปัจจุบันได้
ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาดูงานที่เกาะยาว จ.พังงา ลองมาพัฒนาปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพของชุมชน - ได้รับคำแนะนำจากหลายหน่วยงานที่ต้องการช่วยเหลือ เช่น ททท. อุทยานแห่งชาติ
กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชน ทั้งต้นทุน อุปกรณ์การผลิต และคำแนะนำการบริหารจัดการ ผนวกกับภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถของกลุ่ม

	แม่บ้านที่มีอยู่
กลุ่มหัตถกรรมจักสาน	- กลุ่มหัตถกรรมจักสานอาศัยองค์ความรู้เดิมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการดำรงชีพประจำวัน ซึ่งฝีมือ ความสามารถ ความสวยงามของสมาชิกแต่ละคนไม่เท่ากัน ก็ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และได้มีโอกาสไปดูงานที่ชุมชนอื่นที่ผลิตสินค้าประเภทนี้ด้วย
กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติ	- ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชน ทั้งต้นทุน อุปกรณ์การผลิต และคำแนะนำการบริหารจัดการ ผนวกกับภูมิปัญญาดังเดิม ความรู้ความสามารถของสมาชิก อาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก และประสบการณ์จากการไปดูงานท้องถิ่นอื่น ไปศึกษามาจากชุมชนอื่นที่มีความรู้ทางนี้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการเรียนรู้เพื่อชีวิต (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	การเรียนรู้เพื่อชีวิต
กลุ่มใบไม้	- เป็นองค์ความรู้จากประสบการณ์การทำงานในอดีต ถ่ายทอดให้ผู้ที่เข้ามาทำงานให้กลุ่ม โดยนำวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาทดลองใช้ แล้วพัฒนาสินค้าออกเป็นหลายๆแบบ
กลุ่มสมุนไพร	- เป็นองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าทดลอง การเรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก การสืบทอดภูมิปัญญาบรรพบุรุษ นำการบรรจุหีบห่อที่สวยงามเพื่อให้สินค้าเป็นที่น่าสนใจ
กลุ่มลายเทียนบาติกสีธรรมชาติ	- ได้รับการสอนงานจากกลุ่มที่มีความรู้ด้านการใช้สีจากธรรมชาติ และอาศัยจากการได้เห็นผลงานจากที่อื่น และลองผิดลองถูก เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้มากขึ้น
กลุ่มงดสูบบุหรี่	- เนื่องจากกลุ่มไม่ได้มีกิจกรรมที่สร้างรายได้ จึงไม่เกิดองค์

ความรู้ใหม่ แต่เกิดการเรียนรู้เรื่องสารเสพติดมากขึ้น ทั้งจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิก หรือได้รับคำแนะนำจากแพทย์

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการติดต่อสื่อสาร

ชื่อกลุ่ม	การติดต่อสื่อสาร
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	- เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ สมาชิกกลุ่มมีอยู่ในทุกหมู่บ้าน ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มกับสมาชิกเป็นทางการ ผ่านวิธีการประชุม หอกระจายข่าว กระบวนการส่วนการติดต่อกับเครือข่ายอื่นๆภายนอกชุมชน มีการติดต่อผ่านกลุ่มเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลงประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น
ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	- สื่อสารอย่างเป็นทางการผ่านการประชุม หอกระจายข่าว ตัวแทนชมรม ผู้ประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้านที่เป็นสมาชิกชมรม - มีการประชาสัมพันธ์ชมรมสู่สังคมภายนอกผ่านโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการติดต่อสื่อสาร (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	การติดต่อสื่อสาร
กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน	- เนื่องจากมีโครงสร้างกลุ่ม ระเบียบข้อบังคับกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้มีการสื่อสารอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น เช่น การประชุม แต่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพื่อนบ้าน ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง ทำให้การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นมาก และเป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญมากด้วย
กลุ่มหัตถกรรมจักสาน	- เนื่องจากมีโครงสร้างกลุ่ม ระเบียบข้อบังคับกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้มีการสื่อสารอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น เช่น การประชุม แต่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพื่อนบ้าน ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง ทำให้การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นมาก และเป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญมากด้วย

กลุ่มมัดข้อมสีธรรมชาติ	- เนื่องจากมีโครงสร้างกลุ่ม ระเบียบข้อบังคับกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร และมีความชัดเจนในการจัดแบ่งงาน มีคณะกรรมการดูแลงานด้านต่างๆอย่างชัดเจน ทำให้ต้องมีการสื่อสารอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น เช่น การประชุมประจำเดือน แต่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพื่อนบ้าน ญาติ เพื่อนฝูง ทำให้เกิดการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นด้วยและเป็นช่องทางสื่อสารที่สำคัญอีกช่องทางหนึ่งประจำเดือน แต่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ทำให้เกิดการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการเกิดขึ้นด้วย และเป็นช่องทางสื่อสารที่สำคัญมากอีกช่องทางหนึ่ง
กลุ่มใบไม้	- เนื่องจากเป็นธุรกิจครอบครัว การสื่อสารจึงเป็นทางการ และมีลักษณะการสั่งการมาก แต่ก็ความสนิมสนมด้วย
กลุ่มสมุนไพร	- เนื่องจากสมาชิกกลุ่มมีจำนวนน้อย และเป็นญาติ เพื่อนบ้านกันนั้น ทำให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกเป็นอย่างไรไม่เป็นทางการ สื่อสารจากผู้นำกลุ่มสู่สมาชิกคนอื่นๆ

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการติดต่อสื่อสาร (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	การติดต่อสื่อสาร
กลุ่มลายเทียนบาติกสีธรรมชาติ	- เนื่องจากกลุ่มยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น มีการแบ่งงานอย่างชัดเจนเป็นฝ่ายต่างๆก็จริง แต่สมาชิกกลุ่มก็เป็นคนรุ่นใหม่เป็นญาติ เพื่อนกันนั้น ทำให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกเป็นอย่างไรไม่เป็นทางการ สื่อสารจากผู้นำกลุ่มสู่สมาชิกคนอื่นๆ
กลุ่มงดสูบบุหรี่	- สมาชิกกลุ่มงดสูบบุหรี่มีสมาชิกหลายประเภท แต่ส่วนใหญ่สมาชิกสามัญจะเป็นเพื่อนบ้าน คนรู้จัก เพื่อนฝูงรุ่นราวคราวเดียวกันเป็นจำนวนมาก การสื่อสารจึงไม่เป็นทางการมากนัก แม้จะมีการประชุมกลุ่มทุกเดือน

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการบริหารจัดการ

ชื่อกลุ่ม	การบริหารจัดการ
-----------	-----------------

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	- มีการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบ มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ข้อปฏิบัติของกลุ่มอย่างชัดเจน มีการจัดโครงสร้างกลุ่มอย่างชัดเจน มีการคัดเลือกผู้ที่เข้ามาทำงานในกลุ่มด้วยวิธีการคัดเลือก มีคณะกรรมการทำหน้าที่แทนสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน มีการควบคุมการทำงาน และสามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ
ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	- การวางแผนมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยอิงธรรมชาติเป็นหลัก มีการแบ่งงานเป็นส่วนๆ โดยแต่ละด้านมีผู้รับผิดชอบชัดเจน การจัดคนเข้าทำงานจะทำการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ส่วนใหญ่การทำงานเป็นการประสานงานในแต่ละฝ่ายมากกว่าจะเป็นการสั่งการจากคนใดคนหนึ่ง
กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน	- การบริหารจัดการกลุ่มเป็นไปอย่างง่ายๆ ช่วยกันทำงานตามความถนัด มีการวางแผนตามฤดูกาลของผลผลิต มีการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นไปอย่างง่ายๆ มีการกำกับติดตามงานและตรวจสอบการทำงานด้วยตัวของสมาชิกแต่ละคนเอง
ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)	
ชื่อกลุ่ม	การบริหารจัดการ
กลุ่มหัตถกรรมจักสาน	- การบริหารจัดการกลุ่มเป็นไปตามแนวทางของคณะกรรมการกลุ่ม รวมทั้งการวางแผนการทำงาน เนื่องจากกระบวนการทำงานไม่ซับซ้อน การคัดคนเข้าร่วมกลุ่มนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านนี้
กลุ่มมัดข้อมสี่ธรรมชาติ	- มีการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบ มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ข้อปฏิบัติของกลุ่มอย่างชัดเจน มีการจัดโครงสร้างกลุ่มอย่างชัดเจน มีการคัดเลือกผู้ที่เข้ามาทำงานในกลุ่มด้วยวิธีการคัดเลือก มีคณะกรรมการทำหน้าที่แทนสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน มีการควบคุมการทำงาน และสามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการฝ่าย

	ตรวจสอบ
กลุ่มใบไม้	- การบริหารจัดการกิจการทั้งหมดของกลุ่มมาจากเจ้าของ มีการวางแผนตามอัตรากำลังความสามารถ คนที่เข้ามาทำงานในกลุ่มต้องผ่านการคัดเลือกและทดลองงานด้วย เนื่องจากเป็นกิจการส่วนตัว การควบคุมสั่งการจึงอยู่ที่เจ้าของกิจการ
กลุ่มสมุนไพร	- เป็นอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน ธุรกิจของครอบครัว โดยมีสมาชิก 1 คนเป็นหัวหน้ากลุ่ม - การวางแผนดำเนินงานไม่ชัดเจน คนที่เข้ามาทำงานในกลุ่มเป็นคนในครอบครัว การควบคุมสั่งการอยู่ที่คนเดียว แต่ไม่เข้มงวดนักเนื่องจากระบบเครือญาติ
กลุ่มลายเทียนบาติกสีธรรมชาติ	- เนื่องจากเป็นกลุ่มใหม่ และผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มก็ล้วนเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ แต่มีการแบ่งงานอย่างชัดเจน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
กลุ่มงคสูบบุหรี่	- มีการวางแผนดำเนินกิจกรรมกลุ่มตามสมควร เนื่องจากไม่ได้เป็นกลุ่มอาชีพเสริม ไม่มีกิจกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง แต่ก็มีการจัดโครงสร้างอย่างหลวมๆ ผู้จะเข้าเป็นสมาชิกก็ระบุคุณสมบัติสำคัญคือต้องไม่สูบบุหรี่ แต่ทั้งนี้มีการควบคุม ติดตามผลการสูบบุหรี่ที่ได้ผลดีมาก เนื่องจากต่างคนต่างจับตามองสมาชิกคนอื่น